

60 let Radijskega odra

Foto IG

Uvodnik

Andrej Bratuž

Gregorčičevo leto se izteka

Na straneh našega tednika smo večkrat pisali o Gregorčičevem letu. Spomin na goriškega slavčka so namreč skozi vse leto oživilje prireditve, odkritja spominskih obeležij in druga srečanja, o katerih smo redno poročali. Objavljali smo seveda tudi druge članke in, teden za teden, uokvirjene odlomke iz njegovih poezij. Množično smo se udeleževali velikih prireditev, ki so zlasti od septembra dalje potekale od Gradišča in Kobarida do Gorice, nazadnje še od Brij do Celja in Ljubljane, kjer je bila konec novembra veličastna proslava v Cankarjevem domu, pravi primorski praznik. Dva dni prej je bila v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, kjer je bila pred sto leti istega dne Gregorčičeva pogrebna maša, slovesna zadušnica ob somaševanju dveh škofov in številnih duhovnikov, ob mogočnem petju združenih zborov in ob prisotnosti velikega števila rojakov z obeh strani meje. Na Tržaškem so se pesniki in drugih ustvarjalcev spomnili te dni z mašo v cerkvi na Opčinah.

Pri vseh omenjenih pobudah in prireditvah je sodelovalo veliko primorskih ljudi, ki so hoteli pesnika hvaležno počastiti. Gregorčičevo stoletnico smo obhajali tako občuteno in doživeto kakor malokatero drugo.

Simon Gregorčič je slovenskemu narodu zapustil globoko duhovno sporočilo, ki zajema največje vrednote človeštva: ljubezen do domovine in bližnjega, mir in sožitje med ljudmi, edinost vseh Slovencev "pod streho hiše ene". Zavedal se je, da je naš narod še zlasti na obrobnih področjih ogrožen, zato je tudi napisal "Naš čolnič pogube otmimo!" in vrsto podobnih verzov. Njegovi značilni in močni narodnoobrambni klici veljajo tudi za naš čas.

V dnevnem italijanskem tisku v naši deželi večkrat zasledimo pisma, članke in druge prispevke v zvezi z Gregorčičem. Nekateri govorijo o pesnikovem protitalijanstvu, drugi prinašajo odmeve v italijanskem tisku v Gorici pred dobrim stoletjem in s tem podčrtujejo slabe odnose med Slovenci in Italijani še pod Avstrijo.

stran 9

Vstopili smo v adventni čas

Kaj nam pomeni in danes še lahko pove Božič?

Minulo nedeljo, 3. t.m., smo vstopili v adventni čas, štiri tedne trajajoči čas, ko se kristjani pripravljamo na Božič, čas, ki pa tudi neverujočim govori o Božiču. To seveda velja pri nas, v razviti zahodni družbi, v kateri nam je, srečnejšem, dano živeti. Srečnejšem samo zato, ker živimo v izobilju, če bi pa srečo merili po drugih merilih, bi je med nami kaj malo našli, saj živimo zares v bogati družbi, v kateri pa je izjemno malo smeja in veselja, da niti ne govorimo o odprtosti do življenja.

O Božiču vsako leto znova pišemo, da je velik krščanski in ne samo krščanski praznik, ko kristjani obhajamo rojstvo Odrešenika, neverujoči pa ga praznujejo kot praznik družine in miru, praznik, okrog katerega se v naši družbi vse bolj vrtil velik posel, "biznis", ki je večkrat prava kletva in ne molitev k prihajajočemu Gospodu. Ko smo minuli teden s kolegi prihajali s srečanja katoliških časnikarjev iz Rima, sem uredniku tednika Voce Isontina Andreu Bellaviteju in Danijelu Devetaku v prodajalni na postajališču na avtocesti blizu Mester pokazal na polici lično zavito konfekcijo znanih čokoladnih jajčk, na kateri je pisalo, da so v nji "čudovite upodobitve čarobnega Božiča", kar je seveda bilo več kot le vabilo, da samodejno sežeš v žep in jajčka kupiš, prineseš dom otroku, ki bo v njih našel pastirčke, morda tudi Jezuščka. Problem je v tem, da so ista jajčka vedno polna drugih likov, običajno likov risanih filmov in drugih plastičnih vragolij, s katerimi naši otroci polnijo že itak

prepolne koše igrač in se jih naveličajo že po nekaj dneh, morda celo urah. Ko Božič postane samo del velikega "biznisa", kar seveda z resničnim Božičem ne bi smelo imeti nobene zveze!

S prijatelji se nismo zgražali, samo ugotavljali smo, žalostni, to, ja!, kako daleč je krščanski Božič od Božiča, ki nam ga ponujajo sredstva obveščanja in naš vsakdanjik v naši družbi. V avtu smo namreč govorili o tem, kako smo mi kot otroci doživljali Božič, kot kmečki sin sem jima, mestni sinovoma, pripovedoval, kakšno veselje je bilo že v pričakovanju tiste nedelje v adventu, ko smo jo z očetom mahnili v gozd po mah za jaslice! Vsem trem nam je bilo skupno otroštvo, v katerem je imel Božič pomembno vlogo in adventno pričakovanje praznika Kristusovega rojstva tudi. In vsem trem nam je bilo v avtu na poti domov nelagodno, ko smo ugotavljali, kako votel, vsega izpraznjen in zato nelep je božični praznik, ki nam ga ponuja družba in z njo trgovci.

Trgovci so pri nas poskrbeli, da se sedaj že novembra prižigajo luči v mestih, izložbena okna so božično okrašena že (pre)dolgo, že veliko pred adventnim časom, kot da bi o Božiču morali samo kupovati in kupovati. Sreča pa ni isto kot nakup, sreče se ne da kupiti, še posebno tiste tihe notranje sreče ne, kaj šele miru in zadovoljstva, kot tudi ne pristnega pričakovanja Božiča, v katerem lahko zares podoživiš vso skrivnost pesmi Sveta noč.

In prepričan sem, da zares nima smisla moralizirati o tem, kako izpraznjen je danes Božič, če v njem ni resničnega pričakovanja Rojenega, ker smo to že stokrat napisali, ker bodo to ponovno spet letos govorili in spet pisali drugi.

Pa se vseeno da narediti tudi v tej naši družbi veliko, da bo naš Božič ponovno krščanski Božič. Prižgimo torej prvo svečo na adventnem vencu, vzemimo si čas za razmislek o nas samih in o družbi, v kateri živimo, vzemimo si kot ljudje, ki skušamo biti kristjani, čas za molitev, pojdemo raje iskat mah z otroki, kot da bi ga kupili, vrnimo se h koreninam, da bomo ponovno doživeli čar božične noči!

In kdo je rekel, da se mora o Božiču kupovati na vse pretege? Pustimo trgovcem izložbe in se raje posvetimo svoji družini, otrokom in starim staršem, sorodnikom, sodelavcem, prijateljem in sosedom! Pomislimo na tiste, ki ne morejo kupiti skoraj ničesar, med nami so, le videti jih je treba! Pomislimo na potrebne, brezposelne, mlade in stare, ostarele in osamljene ljudi, bolne, pomislimo nase ob njih, pomagajmo jim, nekričeče in neopazno! Morda se bo z rojstvom Jezusa rodilo tudi veselje v naših srcih in na naših ustnicah! To je namreč smisel Božiča: pripraviti in doživeti veselje ob rojstvu Odrešenika, ki se je rodil v revni družini, na robu, odrinjen in odmaknjen, a prav zato toliko bolj v središču resničnega življenja!

Jurij Paljč

www.glasbenamatica.com

GLASBENI SPLETI
IN TREČIJA MUSICAL

SLOVENSKI OKTET
ob 55. letnici ustanovitve
7. december 2006, ob 20.30
Kulturni dom, Trst
ul. Petronio, 4

glasbena matica
TRST
ul. Montorsino, 2 - 040/418605

DSI Predstavitev knjige odv. Andreja Berdona

Zastopstvo: zajamčeno, olajšano ali pa nič?

Knjiga tržaškega politika in pravnika odv. Andreja Berdona *La rappresentanza politica degli Sloveni in Italia* (Politično zastopstvo Slovencev v Italiji) je pravkar izšla kot 44. beli priročnik, ki jih izdaja Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček, za distribucijo pa bo skrbela tržaška založba Mladika. V ponedeljek, 27. novembra, so knjigo predstavili v prostorih Društva slovenskih izobražencev v Trstu. Knjiga je naletela na veliko zanimanje občinstva, pa čeprav po obliki in vsebini gre za izčrpano komentiran "pravniški brevir", ki na skoraj 300 straneh predstavlja zakonodajalcu, ki se bo ukvarjal z vprašanjem volilnega sistema v naši deželi, kakšne so po eni strani želje in pričako-

evropskega parlamenta. Berdonova knjiga je prav zaradi tega navidezno težavno branje, ki pa bralcu omogoča, da spozna še bolj skrivnostne značilnosti naše manjšinske politike. Gre v bistvu za svojevrsten "instant-book", ki bralcu omogoča, da dokumentirano sledi sedanji razpravi tudi med predstavniki slovenske manjšine v Italiji v zvezi z volilnim modelom, ki naj bi naši manjšini omogočal, da doseže izvolitev predstavnika slovenske narodnosti v izvoljenih telesih. Knjiga torej bralcu nakazuje marsikaj, kar je bilo doslej - žal - v politični razpravi naše manjšine zamolčanega. Podobne zahteve, kot jih pri nas zagovarja stranka Slovenske skupnosti po zagotovljenem ali olajšanem pred-

misel o zajamčenem ali olajšanem zastopstvu, in sicer iz bolj ali manj tradicionalnih ideoloških razlogov, ki bi v sedanjem času morali biti bolj v opomin (do sedaj nismo kot manjšina napredovali tudi po "zaslugi" notranjih trenj in razhajanj...) kot pa vodilo za prihodnost. Berdon je naglasil, da se je slovenska manjšina v bližnji preteklosti znašla povsem nepraviljena na izzive spremenjenih volilnih sistemov. V zadnjem desetletju se je volilni sistem korenito spremenil nekajkrat, in sicer iz proporcionalnega na večinskega ter ponovno na skoraj proporcionalni sistem.

Stranka Slovenske skupnosti je na lastni koži občutila razloge "višje politike" ter je bila ob deželnega svetovalca. Levi demokrati so se tedaj povezali z republikanci, to je s stranko, ki je sedaj sestavni član Pola svobode. V sedanjih političnih razmerah je vprašanje prisotnosti slovenskega izvoljenega predstavnika na deželni kot na parlamentarni ravni povsem odvisno od srečnih okoliščin in od "dobre" volje političnih strank.

Slednja pa ne more in ne sme biti edina politična strategija manjšine, še zlasti, če manjšina želi biti subjekt, kot večkrat slišimo v našem prostoru. Berdonova knjiga ni torej namenjena samo italijanskemu zakonodajalcu, ampak vsem, ki jim je pri srcu prihodnost naše slovenske skupnosti v Italiji.

PR

Foto Kroma

vanja Slovenske skupnosti (z veliko in malo začetnic!) na tem področju, po drugi pa naniza celo vrsto razsodb in modelov, ki že danes omogočajo, da lahko druge manjšine v Italiji uživajo boljši tretma s strani italijanskih oblasti v zvezi z zajamčeno ali olajšano izvolitvijo manjšinskega predstavnika v izvoljene organe, in sicer od deželnega sveta do

stavništvu za manjšino v Italiji, niso v drugih manjšinskih kontekstih ter celo v samih sodnih in jurističnih krogih privilegij ali pa neustavne norme, temveč povsem sprejeta dejstva. Pred tedni je v Trstu potekala okrogla miza, na kateri je bilo spet jasno, da dobršen del Slovencev, ki se identificirajo v levičarskih strankah, še vedno odklanja za-

Turčija in njena protislovja

Ob obisku papeža Benedikta XVI.

Kljub zaostrenim odnosom med Zahodom in islamskim svetom je v minulim tednu prišlo do napovedane uradnega obiska papeža Benedikta XVI. v Turčiji, ki je že nekaj let v ospredju evropske pa tudi širše mednarodne javnosti zaradi protislovij, ki jo spremljajo že od njenega nastanka po prvi svetovni vojni, ko je krenila na pot modernizacije pod skrbnim nadzorstvom vojske. Tako se je leta 1952, v času hladne vojne, pridružila Severnoatlantskemu vojaškemu zavezištvu. Druga njena značilna poteza je bila ta, da je že konec petdesetih let zaprosila za pridružitve Evropski gospodarski zvezi, predhodnici današnje Evropske unije. Prav letos so se formalno začela pogajanja za morebiten vstop Turčije vanjo. Pogajanja so težavna in so bila prav v teh dneh delno zaustavljena zaradi neurejenega statusa turškega dela Cipra. V zadnjem obdobju se tudi v Turčiji oglašajo islamski fundamentalizem, čeravno se Turčija proglašala za laično državo. Evropa je zato v precepu, kakšne odnose naj vzdržuje z islamskimi državami po nesporodnih izkušnjah zadnjih let z zunanjimi priseljenci iz muslimanskega sveta. Potem je tu še vprašanje spoštovanja temeljnih človekovih pravic s posebnim ozirom na številčno narodno skupnost Kurdo.

Če k omenjenim vprašanjem dodamo še razburjenje, ki ga je muslimanskemu svetu povzročil znani papežev govor minulega 12. septembra na univerzi v Regensburgu v Nemčiji, je že velik uspeh diplomacije, da je do obiska Benedikta XVI. v Turčiji sploh prišlo. Da razumemo poseben položaj današnje Turčije, moramo nujno seči v njeno zgodovinsko preteklost. Turško-tatarska plemena so se naselila na Anatolskem polotoku v poznem srednjem veku, prišla pa so iz osrednje Azije, ki je potem pripadla carski Rusiji in nato Sovjetski zvezi. Na omenjenem po-

dročju Male Azije se je tako uveljavilo turško ali otomansko cesarstvo, ki je leta 1453 zavzelo Carigrad, središče in prestolnico nekdanjega bizantinskega cesarstva. Nato so Turki začeli prodirati proti Srednji Evropi. Leta 1683 so poskusili zavzeti Dunaj. Potem je njihova osvajalna moč začela upadati, tako da je turško cesarstvo leta 1919 končno raz-

padlo. Turška oblast se je ohranila le na polotoku Male Azije, t.j. v Anatoliji in na ožjem območju Carigrada na evropskem kontinentu. Ustanovljena je bila turška republika pod vodstvom Kemala Atatürka ("oče Turčije"), ki je uvedel številne reforme. Prestolnica nove Turčije je postala Ankara, namesto arabske pisave je bila uvedena latinica.

V drugi svetovni vojni je ostala nevtralna do 15. februarja, ko je napovedala vojno Nemčiji in Japonski in se tako pridružila protihitlerjevski koaliciji. Kot že omenjeno, se je leta 1952 pridružila zahodnemu obrambnemu zavezištvu NATO. Vojska ima torej od nekdanje prevladujoče državi, na kar mora računati tudi vsaka vlada. To se očitno kaže tu-

di pri vprašanju Cipra, katerega severni del s turškim prebivalstvom so leta 1974 zasedle turške čete. Tudi pri ravnanju s Kurdi ima vojska odločilno besedo. Po drugi strani pa si turška vlada prizadeva za odpiranje svetu zlasti na gospodarskem področju in si zato močno želi v Evropsko unijo. Evropsko javnost pa moti dejstvo, da gre za 70-milijonsko državo s skoraj 99 odstotno muslimansko večino. Pripadnikov rimskokatoliške veroizpovedi je kakih 90 tisoč poleg 25 tisoč pripadnikov armenske krščanske skupnosti. V Turčiji oziroma skoraj izključno v Carigradu deluje pravoslavna skupnost vzhodnega obreda, ki ji načeljuje patriarh kot naslednik nekdanjega močnega in številčne pravoslavne cerkve v bizantinskem cesarstvu. Takrat je prišlo do dokončnega razkola z Rimom, ko sta se leta 1054 papež Leon IX. in carigrski patriarh Mihael Kerularij medsebojno izobčila. Carigrski patriarh je ohranil naslov "ekumenski", tj. vesoljni poglavar pravoslavnih skupnosti. Zato Carigrad velja za nekakšno središče treh monokulturnih ver: krščanskokatoliške, vzhodno-pravoslavne in islamske. Benedikt XVI. je tretji rimski papež, ki je obiskal carigrskega ekumenskega patriarha. Prvi je bil Pavel VI. (leta 1967), drugi Janez Pavel II. (leta 1979). Cilj vseh teh medsebojnih srečanj je priprava razmer za zopetno zблиžanje v edinosti.

Štiridnevni obisk papeža Benedikta XVI. v Turčiji je v marsikaterem pogledu uspeh nad pričakovanjem. Medije in turško javnost je sveti oče razorožil s svojim obiskom v Modri mošaji, kjer je ob muslimanskem poglavarju in obrnjen proti Meki osebno pomolil. Poleg tega je izrazil naklonjenost približevanju Turčije Evropi ob medsebojnem prilaganju skupnim vrednotam. V Rimu pa poudarjajo, da sta se v Istanbulu, nekdanjem Carigradu, spet srečala apostola Peter in Andrej, ki sta pred dvema tisočletjema šla vsak svojo pot in postavila temelje zahodni in vzhodni krščanski Cerkvi, ki ju je potem ločil razkol (leta 1054) in si danes prizadevata si utreti pot k edinosti.

Alojz Tul

Tretja deželna komisija

Tudi o nepravilnostih zdravstvenih izkaznic

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan je v tretji deželni komisiji, ki je razpravljala in odobrila tretji člen osnutka finančnega

zakona za leto 2007 in predračuna za triletnje 2007-2009, v svojem posegu med drugim vprašal odbornika Beltrameja in Del Pierova o zdravstvenih izkaznicah. Ho-

tel je vedeti, če je Dežela predvidela nadaljnji izdelek, da bo znova natisnala, s pravnimi črkami, izkaznice tistih občanov, ki bodo magnetne elektronske zdravstvene izkaznice vrnili.

Vprašanje je podprla in postavila tudi svetnica SIK Bruna Zorzini. Teža vprašanja dveh slovenskih svetnikov je odmevala, tako da sta nanaj odgovorila bodisi odbornik za zdravstvo Beltrame bodisi odbornik za osebje Pecol Cominotto, ki je slučajno prišel na sejo. Oba sta napovedala, da bodo iz agencije za dohodke napake popravili in se s pismom tudi opravičili občanom za napake. Napake so namreč zelo različne, od rojstnih podatkov krajev v nekdanji Jugoslaviji do Pordenona, ki naj bi spadal še v videmsko pokrajino...

Špacapan je odborniku Cominotto izrazil dvom, da je družba INSIEL posredovala pravilno zapisana imena in priimke državljanov slovenske manjšine, saj dobro vemo, da ne občine ne bolnišnice ne naslovniki kmečkih organizacij in posameznikov v naši deželi ne predvidevajo šumnikov. Vsej tej nedoslednosti pa odgovarja prav INSIEL, ki je edina deželna družba, ki ima v zakupu informatiziranje podatkov vseh javnih ustanov. Se bo državna agencija za dohodke opravičila vsem, tudi Slovincem? Bo popravila vse napake, razen šumnikov? To je danes vprašanje.

Povejmo na glas

Premalo odločno proti aidsu

Svetovni dan boja proti aidsu je minuli teden, točneje 1. decembra, pokazal kar na nekaj protislovij, ki bi jih vsekakor morali odpraviti. Ne nazadnje gre za prenosljivo bolezen, zaradi katere je v zadnjih dveh desetletjih umrlo 25 milijonov ljudi, medtem ko danes število okuženih oziroma obolelih dosega v svetu 40 milijonov ter nenehno narašča. V tem letu je bilo na novo okuženih več kot 4 milijone oseb, dve tretjini v pod-Saharski Afriki, kjer je bolezen praktično onespobila tamkajšnje prebivalstvo. Pomenljiv je tudi podatek, da se je v zadnjih dveh letih število novih okužb v vzhodni Evropi in osrednji Aziji, še posebej v Indiji, povečalo za 50%. Nemara zaradi strahu pred to neprizanesljivo boleznijo ali pa zaradi nezadostnega poznavanja, se pravi ozaveščenosti, ter premajhne osebne odgovornosti se je odnos do aidsa vsaj v Italiji v zadnjem času spremenil: če je bil pred leti odločnejši in bolj odkrit, naj bi uradno postal vse bolj utišani in nedorečen, po mnenju nekaterih izvedencev vse bolj prekrit z molkom in pozabo. Okuženi več ne govorijo in se zapirajo vase, obremenjeni so z občutki krivde, družba jih vse bolj odklanja. Vrh tega se družba izogiba pozivanju k uporabi zaščitnih sredstev, ki so po ugotovitvah zdravnikov daleč najbolj učinkovita pri preprečevanju širjenja bolezni. Vse to botruje dejstvu, da javnost ni v dovoljšnji meri seznanjena z novimi podatki o tem, kje je danes stopnja tveganosti največja. Še vedno namreč prevladuje prepričanje, da se osrednja

žarišča bolezni nahajajo med odvisniki od mamil ter homoseksualnimi partnerji, medtem ko se je težišče okužb že povsem pomaknilo v območje običajnih spolnih odnosov med moškimi in žensko z dodatkom, da je ženska za okužbo mnogo bolj dovzetna in zato dosti bolj ogrožena.

Zdi se, da imamo v primeru aidsa opraviti s tistim načinom našega osebnega in kolektivnega obnašanja, ki se vzpostavi tedaj, ko je problem zares velik ali celo prevelik in ne hitro odpravljen: s problemom se najprej odločno spopademo, potem pa ga nekako potisnemo na rob in v neke vrste pozabo. V kolikor bi tega ne storili, bi nas očitno v preveliki meri mučil in obremenjeval. Podobno kot za aids to velja za odnos do okolja oziroma narave, ki smo se ga pred dvema desetletjema lotili z vso zavzetostjo in neustrašenostjo, sedaj pa bolj ali manj nemočno opazujemo, kako se problem zastruje in nam spreminja podnebnje. Tovrstna prilagoditev na nerazrešene težave sicer prinaša trenutno olajšanje, vendar ničesar ne rešuje, le pomika stvari v prihodnost, ko bo vse skupaj še slabše. Pomeni tudi, da smo že na pol poraženi, če si to priznamo ali ne. In prav takšnega umikanja si ne bi smeli dovoliti: v primeru aidsa in okolja bi se morali s tistim, kar nas ogroža, spopasti in to organizirano, prednostno in seveda globalno. Gre za zdravje in življenje človeka in od prizadevanja za ti dve dobrini zagotovo ni nič bolj smotrnega in smiselnega.

Janez Povše

Na dnu...

POGOVOR Anita Perič

Ne facilas esti Sloveno in Italio: ni lahko biti Slovenec v Italiji

Kot že vrsto let poročamo, Rojan day, to je veselica, ki enkrat letno združuje slovenske prebivalce Rojana, Lajnarjev, Piščancev in Korošcev, poteka na vrtu gospe Anite Perič. Lega vrta nudi prelep razgled na spodnjo okolico in naše mesto Trst, ki ga je gospa Perič pred mnogimi leti zapustila, da bi šla službovat v Švico.

K njej smo se pred nedavnim odpravili na pogovor, da bi nam med drugim kaj povedala o sebi in svoji življenjski izbiri, predvsem pa o svoji ljubezni do čisto posebnega in malo 'popularnega' jezikovnega pojma, esperanta. Pred nekaj leti je Vinko Ošlak na večerju Društva slovenskih izobražencev v Trstu mimogrede spregovoril o esperantu in takoj pokazal na gospo Perič, ki je sedela med občinstvom, ter dejal: "... in z gospo Anito govorim v esperantu..." Že takrat je lik gospe Perič vzbudil naše zanimanje.

Kako, zakaj, kdaj esperanto? O vsem tem nam je spregovorila prijazna gospa, ki nas je pogostila v svoji hiši na Lajnarjih in v družbi moža Hansa razgrnila spomin najprej na svoje otroštvo v tem lepem predelu Tržaškega, kljub temu da so se tedaj krepilji fašizma že zasidrali v naše meso in vsakdan je bil otežen s hudimi življenjskimi preizkušnjami.

"Pod fašizmom se v Rojanu sploh nismo zavedali, da smo Slovenci, ker nam je bil odvzet jezik. Ko smo bili v tramvaju, me je mama vedno nagovarjala v italijanščini. Takih stvari ne bi smeli nikoli storiti otroku, ker jih le-ta nikdar več ne pozabi. Po vojni je bilo naše družbeno tkivo hudo ranjeno. Doma smo se med brati sporazumevali v italijanščini, in to velja še danes, čeprav se je mama tedaj med domačimi zidovi držala slovenskega jezika.

Po vojni smo bili res veseli, čeprav smo Slovenci trpeli, ko so partizani zapustili Trst. Ti so namreč po osvoboditvi mesta pomagali prebivalcem tako, da so delili zaloge nemških vojakov. Spominjam se, kako so partizani v rojanski fašistični izpostavi – Casa del Fascio – kuhali minečere in podobne jedi. Mi smo tako od časa do časa hodili v nekdanji fašistični hram potešit lakoto. Razumljivo je vsekar, kako je bilo tedaj združje radostno, kako smo se veselili poraza fašizma."

Ko ste odrasli, ste se poročili in rodila se vam je hčerka Zora, ki danes živi v Švici. Odločili pa ste se za pot v tujino.

Do leta 1959 sem živela v Trstu. K meni v Švico je hčerka prišla, da bi obiskovala vsaj pet let slovenske šole, počitnice pa je vedno preživljala pri meni...

Ločila sem se od moža. Takrat je bilo zame doma v takem položaju težko. Zato sem se odločila zapustiti rojstni kraj, da bi dobila zaposlitev drugje. Odlšla sem v Švico. Naselila sem se v Zürichu, kjer sem spoznala čisto drugo ozračje od tistega, ki sem ga bila vajena doma. Naučiti sem se morala tuj jezik, na novo sem postavila svoje življenje. Vzljubila sem takoj tamkajšnje miselnost, ki je bila drugačna od naše: nikomur ni bilo mar, ali si protestant, kristjan, prostozidar, nudist... Občutila sem veliko osebnostnosti. Lepo je bilo videti, kako je švicarska družba podpirala 'sektorske manjšine'. Nisem bila vajena na tako odprtost, saj sem prihajala iz okolja, ki je do manjšin imelo odklonilen odnos.

Ali ste se z esperantom seznanili že v Trstu?

Tako. Po vojni je v Trstu vsako društvo imelo svojo svetovnonazorsko usmeritev oz. svojo 'barvo'. To mi ni bilo všeč. Esperantsko društvo pa ni bilo podvrženo tem dinamikam.

Po 1. 1945 sem se nekega dne odpravila na obisk k bratu v Ljubljano. Prebivala sem v Rožni dolini pri neki gospe Zajec, ki je dobro poznala naš zamejski položaj in naše zdrahe. 'Kako lepo bi bilo, ko bi vsi govorili en sam jezik', se je nekoč pritožila. 'Kakšen jezik pa naj bi govorili, če vsak želi nadvlado svojega', sem ji odvrnila. 'Esperantski, vendar', je odločno dejala. Gospa Zajec me je tako prvič seznanila s tem pojmom, ki je v meni vzbudil veliko zanimanje. Kljub temu da sloni pojem esperanta na visoki kulturni ravni, je ta jezik namenjen vsem: intelektualcem in navadnim osebam. Esperantski jezik ne ločuje ljudi na podlagi veroizpovedi, politične usmeritve, etnične pripadnosti.

Lahko bi torej rekli, da je 'prost jezik'?

Tako. Nikakor ne bom trdila, da smo esperantisti med sabo bratje in sestre. Tudi ni res, da smo nekakšna sekta, kot si kdo včasih upa zatrditi. Socialne in kulturne razlike se med esperantisti sicer na neki način izničijo: spoznati želijo drug drugega.

To, da ste bili vključeni v tržaško esperantistično društvo, je pripomoglo, da ste ob vašem prihodu v Švico imeli nekaj manj težav kot sicer. Bi nam lahko kaj o tem povedali?

Esperantisti imamo mednarodni zbornik, v katerem so zbrani naši podatki. Služi namreč kot datoteka v primeru morebitnega snovanja stikov s člani esperantskih krožkov po svetu. Tržaški krožek je na ta način obvestil žiriške esperantiste, da bom v kratkem dospela v Švico, kjer se nameravam zaposliti. Ko sem prispela na cilj, me je že čakal neki gospod, ki mi je kot kolega-esperantist pomagal se nastaniti v Zürichu.

Člani esperantskih društev si med sabo pomagata.

Gotovo! Nič koliko esperantistov sem imela v gosteh tu doma. Prihajali so od vsepovsod!

Kako ste se tega jezika naučili? Ko sem še živela v Trstu, sem obiskovala tečaj esperanta. Ne bi rekla, da je esperanto lahko dojemljiv jezik, upala pa bi si zatrditi, da se esperanta lahko nauči vsakdo: 'Unua curso estas facila!' Ko sem se preselila v tujino, sem najprej govorila v esperantu, šele nato sem se naučila nemščine. Lepo je bilo, ko sem v Švici spoznala še druge esperantiste, vsak je nosil s seboj izvorno kulturo in jo delil z drugimi. Na tak način spoznaš tuje jezike, tuje mišljenje in ljudi.

Menda je med nami veliko esperantistov, za katere ne vemo, da so sploh esperantisti.

Tako. Moj mož je esperantist, sicer ga ni v nobenem zborniku... Podobno bi bilo, kot da bi se vprašali, koliko ljudi zna uporabljati računalnik. Nihče ne ve. Jaz pa sem članica italijanskega, švicarskega in mednarodnega esperantističnega društva.

Kakšno jezikovno strukturo pa ima esperanto?

Takšno kot katerikoli drug jezik: sestavljata ga slovnica in besedišče. Ima tudi zelo obširno

in bogato literaturo.

Madžarski esperantist, na primer, lahko torej prebira angleškega brez nikakršne težave?

Tako. Izumitelj esperanta je bil v 19. stoletju Poljak Zamenhof. L. 1887 je izdal štirijezično knjigo (v ruščini, francoščini, nemščini in poljščini). Zamenhofov načrt je žel velik uspeh v Rusiji, čeprav

– se pravi indoevropskih. Iz teh jezikov črpa svoje besedišče. Slovnicu pa je Zamenhof poenostavil. Logičnost esperanta je namreč v tem, da govorcu 'onemogoča' napake.

Najbolje je to nakazati s primerom.

Bolnišnici pravimo v esperantu malsanejo: ejo pomeni kraj. Vzemimo roman italijanske književ-

težno po internetu. Državni in mednarodni kongresi so na srečo še priložnost za neposreden stik s kolegi. Menda pa so nove tehnologije pripomogle k povečanju števila esperantistov, saj je druženje po spletni mreži gotovo veliko lažje.

Ali se tudi vi poslužujete interneta?

Kje pa! Pred nedavnim sem si komaj nabavila računalnik... Tako rada bi se naučila rabe interneta.

Ali so po vašem mnenju esperantisti bolj odprti in razgledane osebe?

Gotovo so. Na kongresih spoznaš ljudi z vseh koncev in krajev sveta: Grke in Turke, Žide in Arabce itd. Res je, da vsak nosi s seboj svojo kulturo in stvarnost, iz katere izhaja. Grški esperantisti se s turškim gotovo tudi prereka, nihče pa nikoli ne pozabi, da je sogovornik na isti odprti miselni ravni. Esperanto je zatorej most med kulturami. Nočem reči, da imamo esperantisti isto mentaliteto; zavedamo pa se, da smo najprej ljudje, ki si imajo marsikaj povedati. To je zelo lepo.

Kako ste spoznali vašega moža Hansa?

Učila sem esperanto in moj tečaj je obiskoval Hans. Take okoliščine so rodile marsikateri zakon.

Ali imajo nekateri ljudje predodke do esperantistov?

Kot sem že povedala, kdor o esperantistih ve malo ali nič, lahko misli, da smo neke vrste sekta.

Ali lahko trdimo, da se esperantisti v večjo lahkoto učite jezikov?

Morda drži. Esperanto sloni namreč na ostalih jezikih. Nekateri imajo esperanto za 'latinščino revnih'. Z esperantom se učiš logično razmišljati. Znanje esperanta zato služi pri učenju drugih jezikov.

Kdo pa so bili pomembni esperantisti, mislim na državnike in intelektualce, za katere ne vemo, da so bili esperantisti?

Tito in nekdanji avstrijski predsednik Jonas sta se sporazumevala v esperantu.

Vinka Oslaka poznamo kot velikega esperantista. Veliko pa je

bilo intelektualcev, za katere naša današnja družba malo ve, ki so dali velik doprinos razvoju esperantskega jezika in njegove kulture, na primer Ernest Neville, Roman Roland, Claude Piran...

Napisali ste tudi knjigo v esperantu, v kateri opisujete našo zamejsko manjšino, kajne?

Ne facilas esti Sloveno in Italio: ni lahko biti Slovenec v Italiji. Tak je naslov knjige. Izšla je pred 15 leti. V njej pišem o naši zgodovini, kulturi, politiki, športu. Ta knjiga je šla v svet v roke esperantistom. Ti so tako lahko spoznali naše književnike. Knjiga vsebuje tudi prevode odlomkov literarnih del Rebule in Pahorja.

Ali mlade zanima esperanto?

Jih, čeprav mladi ne zahajajo več v krožke, ker se raje poslužujejo interneta. Menjal se je le sistem proučevanja, zanimanje je pa poraslo.

Kaj pa odnos esperantista do lastnega jezika: ali ga vi kot manjšinka doživljate še na drug poseben način?

Esperantisti, pripadniki manjšine, so še toliko bolj navezani na lasten jezik. V družbi esperantistov se osebno počutim zavarovano. Obenem pa se iz zanimanja poglabljamo tudi v jezike kolegov in nudimo drug drugemu podporo. Čutimo se kot narod, ki je nastal iz različnih narodov. Naše izhodiščne kulture so vezane na določene zemljepisne koordinate, mi pa nenehno navezujemo stike na drugih ravneh.

Ukvarjate se tudi s poučevanjem esperanta?

Da. Pri poučevanju se poslužujem neposredne metode, po kateri je treba uporabljati jezik že od samega začetka. To metodo je izumil Madžar v zbiralnih taboriščih: esperanto se je namreč rodil iz trpljenja, iz potrebe po medsebojnem sporazumevanju.

Še zadnje vprašanje. V Trst se vozita z možem trikrat na leto. Mesto je v času, ko ste živeli v Švici, doživelo veliko sprememb. Kako ga danes vi doživljate? V čem Trsta ne prepoznate več, kaj pa je v njem ostalo še nespomenjenega?

Po pravici povedano, v Trstu ne bi mogla več imeti običajnega, s skrbmi in veseljem polnega vsakdana; moje mišljenje se je v vsem tem času korenito spremenilo. Ko pridem spet v svoj rojstni kraj, sem najraje doma. Sicer, ko utegnem, sem rada prisotna na raznih slovesnostih v spomin na naše vojne žrtve, toda nisem aktivna pri društvenem življenju.

Igor Gregori

Foto IG

je naletel na nasprotovanje carja in ruskih vladajočih krogov, ki so načrtno zavirali vsakršne poizkuse bolj tesne sinergične povezavnosti ljudstva. Zamenhofova zamisel je namreč slonela na pričanju, da bi se ljudje lahko veliko bolj ljubili, ko bi se med sabo sporazumevali. Zamenhof je bil židovskega porekla in imel je veliko jezikovno in filološko kulturo.

Kako pa se je iz one štirijezične knjige rodil esperanto?

V Rusiji se v takih okoliščinah esperanto ni mogel razviti, toda naletel je na zanimanje francoskih in švicarskih jezikoslovcev. Švicarska družba je bila že od nekdaj demokratično razvita.

Zamenhof je kot njegov snovalec s slovničnega vidika normiral nov jezik; slovarja pa res ni bilo težko sestaviti, saj ga je Zamenhof osnoval na podlagi besed, ki so bile nekako podobne pri vseh indoevropskih jezikih, ki jih je poznal. Veliko je črpal tudi iz jezikovne konstrukcije japonščine.

Esperanto je zato kot jezik zelo 'logičen'?

Absolutno je! Ne preseneča dejstvo, da so ga člani mednarodnega Rdečega križa po prvi svetovni vojni uporabljali pri svojem delovanju.

Se pravi, da je bil esperanto v času prve svetovne vojne kot jezik že razvit po Evropi. Kako pa je prišlo do tega, da je esperanto v nekaj desetletjih žel tak uspeh med prebivalstvom stare celine?

V Švici je bil esperanto že prej precej poznan. Zanj so se navdušili tudi Francozi in Nemci. K temu je znatno pripomogel konec prve svetovne vojne, ko so bili ljudje siti trpljenja in željni miru ter medsebojnega soočanja.

Esperanto je tako mešanica nemščine, francoščine, italijanščine, slovanskih jezikov

nosti I Malavoglia. V esperanto so ga prevedli Malemuloj: em je naklon; ul bi imeli za tisti ki; j pomeni, da je v množini. Delu besede, ki je nosilec osnovnega pomena besedne družine, dodamo 'končnice'. Grobo bi lahko dejali, da sestavljamo besede podobno kot pri nemščini. Odvisnike pa je Zamenhof sprejel iz slovanskih jezikov. Abeceda je latinska.

V katerih državah je esperanto najbolj razširjen?

Težko bi odgovorila na to vprašanje, saj današnji esperantisti navezujejo veliko medsebojnih stikov preko interneta. Učenje esperanta poteka tudi pre-

Afrika

Letno umre več kot milijon novorojenčkov

V Afriki vsako leto zaradi okoliščin, ki bi jih bilo mogoče preprečiti, umre več kot milijon novorojenčkov, ugotavlja objavljeno poročilo z

zaostaja, je sklenil. Četrtnina vseh novorojenčkov umre v Nigeriji, kjer so letos zabeležili kakih 255.000 smrti, polovica od 1,16 milijona letnih smrti novo-

rojenčkov pa se pripeti v Nigeriji, DR Kongu, Etiopiji, Tanzaniji in Ugandi, ugotavlja poročilo. Med poglavitnimi vzroki teh smrti so

okužbe, zapleti pred porodom in zadušitev med porodom, ki jih v razvitem svetu ni težko preprečiti. Med ukrepe, s katerimi bi bilo mogoče se boriti proti visoki smrtnosti afriških novorojenčkov, sodijo preprečevanje najstniških nosečnosti, dvoletni preдах med posameznimi nosečnostmi iste ženske ter rojevanje v čistem in varnem okolju ob prisotnosti usposobljenega zdravstvenega delavca. Stroške promocije teh ukrepov, ki bi koristili ne samo milijonu otrok, ampak tudi 250.000 afriškim materam, ki vsako leto umrejo ob porodu, pa v poročilu ocenjujejo na kako milijardo dolarjev letno.

Stopnja smrtnosti novorojenčkov je v zadnjih desetih letih uspešno zmanjšati Malaviju, Tanzaniji, Ugandi, Eritreji in Burkinu Faso, medtem ko poročilo kljub relativno nizki smrtnosti otrok v Južnoafriški republiki to državo kritizira, ker na tem področju ne kaže nobenega napredka.

Sporočilo Caritas Internationalis ob 1. decembru

Svetovni dan boja proti aidsu

Ob svetovnem dnevu boja proti aidsu se Caritas Internationalis pridružuje voditeljem vlad, civilni družbi in verskim skupnostim, ki z geslom "Ustavimo aids: držimo obljubo" človeštvo pozivajo, naj po svojih

odgovora na potrebe, ki jih sproža epidemija omenjenega virusa, stala ob strani svojim organizacijskim članicam.

Odločitev temelji na socialnem nauku Cerkve in izročilu, iz katerih izhajajo tudi ustanovna načela

devanja na globalni, regionalni, nacionalni, lokalni in osebni ravni, dobro zaveda tako tragičnih posledic pandemije HIV/AIDS, kot tudi prihodnjih napovedi o še hujših katastrofalnih posledicah. Sodelavci Caritas, ki odgovore na pandemijo skupaj z drugimi iščejo v obzorjih vere v Boga, spremljajo vse, ki jih je virus HIV prizadel bodisi neposredno (so zboleli za AIDS-om) ali posredno, in se borijo za:

- dostop do antiretrovirusnega zdravljenja ter drugih nujnih zdravil in zdravstvene oskrbe;
- iskanje načinov, kako premagati lakoto in podhranjenost;
- zagotovitev kakovostne izobrazbe njihovim otrokom;
- spremljanje in vodenje sirot aidsa, ki so ostali brez staršev ali pa živijo na ulici;
- izobraževalne programe, ki bodo temeljili na spoštovanju človekovega dostojanstva, pravic in odgovornosti slehernega posameznika in hkrati tudi osveščali glede preprečevanja širjenja virusa HIV;
- iskanje priložnosti za pošteno zaposlitev s pravičnimi plačili;
- odpravo stigmatizacije in diskriminacije v povezavi z virusom HIV.

V letu 2006 se je mednarodna Caritas "držala obljube", kar dokazujejo naslednja dejanja:

- sponzorstvo in podpora pri reševanju problematike v povezavi z virusom HIV v podzaharski Afriki ter priprava študije katoliške Cerkve o najprimernejši praksi, ki so jo pripravili v sodelovanju s CMMB (Catholic Medical Mission Board) iz ZDA ter Uradom za AIDS pri Južnoafriški katoliški škofovski konferenci kot odgovor

na pandemijo v tem delu sveta;

- sodelovanje z regionalnimi strukturami in drugimi partnerskimi organizacijami na področjih, kjer beležijo porast posledic virusa HIV, v območju Srednje in Vzhodne Evrope, Bližnjega vzhoda in Severne Afrike ter v nekaterih predelih Azije in Oceanije;
- analiza škode in posledic, ki jih je povzročil virus HIV, in sočasno reševanje ostalih prioritarnih vprašanj, vključno z odnosom do posledic katastrof, s preprečevanjem trgovanja z ljudmi in podpiranja pravičnosti in enakopravnosti med spoloma;
- sodelovanje pri Svetovnem usmerjevalnem odboru UNAIDS (UNAIDS Global Steering Committee for Universal Access to HIV), ki se posveča skrbi, podpori, zdravljenju in preprečevanju smrtonosnega virusa;
- partnerstvo z EAA (Ecumenical Advocacy Alliance) v boju za odpravo stigmatizacije, povezane z virusom HIV, ter promocija izobraževanja za preprečitev HIV-a in zavzemanje za dostop do zdravljenja virusa HIV, še zlasti v imenu okuženih otrok.

Caritas Internationalis se pripravila na splošno zasedanje, ki bo junija 2007 potekalo v Vatikanu, in vztrajno "drži obljubo". Za vodilna načela pri svojih razmišljanjih in delovanju je sprejela papežev besede: "Z aidsom se je treba spopasti tako, da se na stvaren način soočimo z globljimi vzroki, bolnim pa je treba nuditi ljubečo skrb, ki jo potrebujejo. Družbene dileme in evangelij so nerazdružljivi. Če ljudem prinašamo le znanje, sposobnosti, tehnične zmožnosti in sredstva, jim prinašamo premalo."

Za boljše počutje otrok med nami Obletnica programa Popoldan na cesti

Preventivni program Karitas Popoldan na cesti praznuje peto obletnico delovanja, zato je pripravil dobrodelno prireditve, ki je bila v dvorani prve slovenske vlade v Ajdovščini minulo soboto.

Ob 16. uri so svoje izdelke razstavili otroci in prostovoljci iz programov Popoldan na cesti, v Pivki, na Slapu in v Trnovem, otroci iz Materinskega doma, Frančiškovi otroci ter Center mladinskih dejavnosti in Zveza prijateljev mladine iz Ajdovščine. Ob 18. uri je bil dobrodelni koncert, na katerem so nastopili: Nina Pušlar, Peter Januš, Sašo in Robi, Duo Škabel, Otroški pevski zbor Osnovne šole iz Ajdovščine in Pevska skupina Osnovne šole Dobravljve.

Program Popoldan na cesti že peto leto povezuje osnovnošolske otroke, ki imajo težave pri učenju ali psihosocialne težave, in dijake srednjih šol kot prostovoljce. Pre-

izkušnjo sprejetosti med vrstniki in potrebno pomoč na učnem področju.

Velika večina otrok, ki so vključeni v program, izhajajo iz ekonomsko in socialno ogroženih družin (družine z nizkim socialnoekonomskim statusom, družine, katerih težave otrok izvirajo zaradi zasvojenosti, različnih oblik nasilja, brezposelnosti, nizke izobrazbe staršev, drugih kulturnih navad...). Otroci se soočajo z vedenjskimi in osebnostnimi stiskami, socialno izključenostjo in šibkim znanjem na učnem področju.

Bogdan Žorž, mentor in idejni oče programa, takole meni: "Živimo v času, ko se - vsaj izgleda tako - vse težje spopadamo s solskimi težavami, tudi takimi, ki so bile še pred kakim desetletjem povsem normalne in obvladljive. Zato ni več mogoče naših otrok deliti na "normalne", "zdrave" na eni strani - in "mote-

ventivni program za otroke in mladostnike izvaja škofijska Caritas Koper v sodelovanju z OŠ Danila Lokarja iz Ajdovščine, OŠ Dobravljve, SŠ Veno Pilon in škofijsko gimnazijo Vipava. Enkrat tedensko poteka v prostorih Doma Karitas na Cesti pri Ajdovščini. Letos se je v program vključilo 18 prostovoljcev in 16 otrok. Sestavljen je iz dveh delov, in sicer v prvem delu poteka učna pomoč - učna ura za vse otroke, ko prostovoljec nudi posameznemu otroku učno pomoč pri določeni šolskem predmetu. Individualni pristop omogoča prilaganje snovi otrokovim učnim sposobnostim in njegovemu načinu dojemanja snovi. V drugem delu pa potekajo prostovoljne dejavnosti - družabne in športne igre ter pogovorne ozioroma ustvarjalne delavnice. Posebno pozornost namenjajo otrokom, ki imajo učne ali vedenjske težave, saj pridobijo

vedenjske in učne težave se zato pojavljajo tudi pri otrocih iz povsem urejenih družin, pri otrocih, ki sicer ne kažejo znakov nekih posebnih "moten". Zdi se, da je to neprilagojeno vedenje in neprimeren odnos do šole in učenja marsikje postal nekaj vzorec, nekaj vedenjski slog." Zato je osnovni namen programa izboljšati in oplemeniti kakovost življenja otrok, obogatiti njihov vsakdan z različnimi dejavnostmi in z nudenjem pomoči pri učenju. Pri samem izvajanju programa imajo zato pomembno vlogo prostovoljci, saj je program zastavljen tako, da ima vsak otrok svojega prostovoljca, ki otroka individualno spremlja. Ker so potrebe in interes tako otrok, staršev kot tudi prostovoljcev vedno večje, se preventivni program širi tudi v druge kraje. V preventivne programe sodi tudi Svetovalnica za otroke, mladostnike in starše.

močeh pomaga pri preprečevanju širjenja bolezni.

Kot odgovor na papežev poziv, ki ga je izrazil ob lanskem svetovnem dnevu aidsa, je Caritas Internationalis prenovila ter okrepila svojo odločitev, ki je že od leta 1987 sestavni del njenih ustanovnih dokumentov, da bo sodelovala v boju zoper širitev virusa HIV ter da bo v iskanju učinkovitega

la Caritas. Gre namreč za nauk, ki vsakemu človeku - brez razlike - obljublja Božjo milost, ki se zaveza za človeško dostojanstvo od spočetja do smrti ter za Božje naročilo, da se moramo v prvi vrsti posvetiti tistim članom družbe, ki so najranjivejši in odrinjeni na rob družbenega življenja. Caritas Internationalis se iz izkušnje, ki spremljajo tovrstna prizva-

menja, da, če bi Pastoralnega središča ne bilo, bi ga bilo treba nemudoma ustanoviti. Z ozirom na pomanjkanje slovenskih duhovnikov in na čedalje večjo razpršenost slovenske prisotnosti v mestu se bo nenadomestljivost te ustanove še toliko bolj jasno in vidno pokazala v prihodnje. Prav z namenom, da razmislimo

Msgr. Marij Gerdol (foto DPD)

o prihodnosti verskega življenja Slovencev v Trstu, je Slovensko pastoralno središče ob tej 25-let-

nici dalo pobudo za srečanje - okroglo mizo, na kateri naj bi se o tej pomembni problematiki pogovorili. Na srečanju, ki ga bo vodil član odbora Tomaž Simčič, bo najprej spregovoril predstojnik Središča, msgr. Marij Gerdol, ki bo orisal do sedaj prehojeno pot, nato pa bo o sodobni pastoralni in evangelizaciji s posebnim ozirom na urbana središča spregovoril župnik pri Sv. Marku in koprski dekan Lojze Kržišnik. Gospod Kržišnik je bil povabljen k sodelovanju na tej okrogli mizi, ker dobro pozna zamejsko problematiko, razen tega pa se sooča z realnostjo, ki je v marsikaterem oziru sorodna tržaški. Sledil bo pogovor, med katerim bodo vsi prisotni lahko iznesli svoje mnenje in svoje predloge. Na srečanje, ki bo v Marijinem domu v ul. Risorta 3 v Trstu v nedeljo, 10. decembra, ob 17.00, so toplo vabljeni vsi, ki jih zanima problematika slovenske pastore v središču mesta.

ŽČ

Trst

25 let Slovenskega pastoralnega središča

Dne 2. februarja 1981 je tržaški škof msgr. Lovrenc Bellomi podpisal odlok, s katerim je bilo po večletnem prizadevanju slovenskih duhovnikov in vernih laikov ustanovljeno Slovensko pastoralno središče v Trstu s sedežem v Marijinem domu v ul. Risorta 3. To središče je namenjeno pastoralni oskrbi slovenskih vernikov v tržaškem mestu, zlasti tistih, ki živijo v župnijah, v katerih ob nedeljah ni slovenske službe božje. Od vsega začetka ga vodi msgr. Marij Gerdol, ki skrbi obenem tudi za redno slovensko bogoslužje v mestnih cerkvah Novoga sv. Antona in sv. Jakoba ter v Marijinem domu v ul. Risorta. Ob strani mu stoji odbor, v katerem sodelujejo laiki in redovnice, ki sooblikujejo slovenske verske pobude in dejavnosti na območju tržaškega mest-

nega središča. Letos se torej spominjamo 25-letnice ustanovitve te pomembne cerkvene ustanove in primerno je, da se ob tej priložnosti zamislimo, pregledamo prehojeno pot ter načrtujemo pobude za naprej. Nedvomno je Slovensko pastoralno središče že v teh prvih petindvajsetih letih za slovenske vernike in sploh za vso slovensko narodno skupnost v Trstu odigralo nenadomestljivo vlogo. Nekatere njegove pobude so bile vidne in odmevne (na primer vsakoletna Hvaležnica ali pa njegova vloga pri organizaciji Ljudskih misijonov), druge tihe in skrite, a zato nemara še dragocenejše (pomislimo le na versko oskrbo bolnikov in ostarelih, na besedo tolažbe ob pogrebih itd.). Kakorkoli že, vsi, ki odgovorno razmišljajo o verskem stanju Slovencev na Tržaškem, so

spokorna bogoslužja sprave z Bogom in bližnjim. Od tod sledi veselje, ki ga rodijo skesana srca.

Zato se poudarja močna vera v Boga, ker samo on spreminja našo obleko žalosti in bede. Podarja pa obleko lepote veličastja.

Tudi plašč pravičnosti je od Boga in na glavi velen veličastva Večnega! Gospod spreminja stisko v sijaj.

Za vekomaj daje ime: "Mir pravičnosti in veličastvo bogočastja". Jeruzalemski otroci so zopet zbrani in se veselijo, ker se jih je Bog spomnil, kajti pot v izgnanstvo je bila bridka. Sovražniki so jih namreč premagali in gnali proč iz domovine, v izgnanstvo, v tujino ali so jih enostavno poklali, a Bog jih bo privedel nazaj v Jeruzalem.

Bog je tisti, ki izravna poti, da lahko pridejo v Božje veličastvo, v veselje. Bog namreč vodi vse v svetlobi svojega veličastva z usmiljenjem in pravičnostjo (Bar 5, 1-9).

Adventni čas je zaradi tega edinstvena priložnost, da lahko ozdravimo od notranjih ran. Psalm nas uči moliti, ker je Gospod ustvaril

rešitev. Dolžni smo mu zahvalo, kajti od njega izhajajo vse dobro. On je rešil Izraelce iz sužnosti; toda vstajenje, ki ga Bog pripravlja, je edinstven in čudovit dar, ki presega vse drugo. Zato naj naša ljubezen vedno bolj napreduje v spoznanju in v vsakršnem dojetanju. Kristusov dan zahteva namreč čistost in neomadeževanost ter popolnost v pravičnosti (Flp 1, 9-11).

Ta dan pomeni prihod Jezusa Kristusa iz nebes, pomeni zbiranje in zbor njegove skupnosti verujočih ter sodbo.

Evangelij našteva zgodovinsko preverljive osebe, ki igrajo svojo vlogo pri them nastopu oznanjevanja evangelija rešenja po Jezusu Kristusu ali pri nasprotovanju Božjemu kraljestvu. Na prvem mestu omenja cesarja Tiberija. Vlada je od l. 14. po Kr. Jezus je bil takrat star približno 21 let.

Nato beleži Poncija Pilata, ki je bil upravitelj Judeje od 26. do 36. po Kr. Omenja Heroda Antipa, sina Heroda Velikega, ki je vladal v Galileji od 4. pr. Kr. do 39. po Kr. Ker je njegov oče še zdrav preganjal Jezusa, dve-

triletnega otroka, se je Jezus rodil, tako ugotavljajo zgodovinarji, kakih sedem let pred našim štetjem ali celo še kako leto prej.

Omenja še brata Heroda Antipe, Filipa, ki je vladal v Itureji in Trahonidi. Omenja še druge, toda nas zanimata bolj velika duhovnika Hana in Kajfa, ki sta imela neposredno opraviti z Jezusom, ker sta ga obsodila na smrt. Svojevrstno figuro igra asketski Janez Krstnik. Tudi danes je njegovo zadržanje sodobno, čeprav ga Herodiada in njej podobne zavračajo in zahtevajo njegovo glavo. Tudi danes je potreben, ker kliče, čeprav rezko in ostro, k spreobrnjenju. Zahteva boj proti zlu že v korenini.

Med temi ljudmi se suvereno zgodi Božja beseda. Pusti, da jo slišijo v puščavi tega sveta. Posreduje besedo, ki je od vekomaj, temu našemu svetu. To je beseda rešenja in veselja. Je beseda vstajenja, ki ustvarja vse novo; najprej v Mariji, Božji materi, ki je niti senca zla ni oplazila, čeprav se nanjo zgrne hudo trpljenje. Ostane pa kot najlepši cvet, novi človek, o katerem je Bog sanjal od vekomaj; hotel jo je vso dobro, vso brez madeža, devico in mater.

2. ADVENTNA NEDELJA

Bar 5, 1-9; Ps 126, 1-6; Flp 1, 4-6. 8-11; Lk 3, 1-6

Vsa tri današnja berila so uglasena na veselje, toda predpostavljajo vse zgodovinsko ozadje nesreč, ki so jih Judje morali prestati. Leta 587 pr. Kr. so jih napadli Babilonci, ki so razdejali Jeruzalem s templjem vred.

Pompej je zavzel Jeruzalem l. 63 pr. Kr. Vsa tragika pa, kot vemo, se je zgrnila na Jude l. 70 po Kr. Takrat je namreč Tit dokončal zavzetje Jeruzalema ter uničil Izraelov ponos, t.j. tempelj. Jezus je to napovedal, ko je dejal, "da ne bo ostal kamen na kamnu, ki bi ne bil zrušen" (Mt 24, 2).

Baruhova knjiga je verjetno služila kot branje ob spokornem dnevu. Tako dobiva izrazito bogoslužni značaj, saj človek išče sprave z Bogom. Zato je Baruh tudi danes sodoben. Pripravljamo se namreč na prihod 'človeka' Jezusa Kristusa (1 Tim 2, 5). Zaradi tega opravljamo

Sklep ksaverjanskega jubilejnega leta v Gorici

Trije "prijatelji v Gospodu" izziv za današnje kristjane

Z dvema srečanjema ob koncu prejšnjega tedna se je v Gorici sklenilo praznovanje jubilejnega leta Družbe Jezusove (DJ), ki je praznovala 450-letnico smrti sv. Ignacija Lojolskega ter 500-letnico rojstva soustanoviteljev DJ, svetovnega zavetnika misijonov sv. Frančiška Ksaverja in mojstra

P. Marko Rupnik

ristije, Njegove odprte strani, Njegove krvi, Njegovega življenja. Marijino pripombo "vina nimajo" že stari očetje in tudi moderna eksegeza razlagajo z besedami: "Nimajo ljubezni". Kdo? Zaročenca, torej Bog in človek. "Marijini besedi torej predstavljata zadnjo postajo Stare zaveze," je pribil Rupnik. Taka vera nima nobenega smisla, ostala je izpraznjena. Kamniti vrči so prazni. Novo vino v njih je ljubezen Boga, ki se nam je dal v roke. Smo torej pred izjavo o koncu Stare zaveze in začetku Nove, ki ne zanika postave, sloni pa na ljubezni Boga do človeka.

Tudi Ignacijev čas je v veliki meri poznal "sklerozo krščanstva", moralizem farizejev in pismoukov, ne pa ljubezni do Boga, ker ni imel izkušnje Božje ljubezni. Zato znamenje iz Kane lahko res spregovori o kulturnih, družbenih in duhovnih prizadevanjih treh tovarišev, ki so ustanovili jezuitski red. P. Rupnik pa je šel še dlje: Cerkev ima v svojem vrhu svetle like, in vendar se danes znotraj nje občutita utrujenost in izčrpanost. Je dobro organizirana in urejena, in vendar se zdi dolgačasna, ni zanimiva. "Svet se ima dobro tudi brez nas... Katoliški politični voditelji so se borili, da bi v evropski ustavi ne bile omenjene krščanske korenine. Evropa želi biti karkoli, samo ne krščanska..." Ni čas za nove križarske vojne ali ideološke spore, je dodal pridigar. Morda poskusimo narediti, kar je Cerkev vedno naredila, ko se je prenavljala: svobodno pristopimo k Bogu, ki je ljubezen. Ko bodo ljudje videli kristjana, ki se čuti svobodnega, ker ima

Z leve: p. F. Tata, msgr. D. De Antoni, p. G. Dalla Vecchia

izkušnjo Božje ljubezni, se bodo gnetli pred njegovimi vrati, ker bodo hoteli vedeti, kako je prišel do tega. "Kako lepa je naša vera, koliko ravnovesja, skladnosti, koliko ureditve in pobožanjenosti!" Zato: "Ne zaprimo se! Ni treba, da postanemo čudni, ampak samo, da verujemo!"

SLOVESNA MAŠA

Na praznik sv. Frančiška Ksaverja, 3. decembra, je v cerkvi sv. Ignacija na Travniku sam goriški nadškof msgr. Dino De Antoni želel voditi slovesno so-maševanje ob sklepu ksaverjanskega leta. Ob njem so maševali predstojnik italijanske jezuitske province p. Francesco Tata, predstojnik goriške jezuitske skupnosti p. Gino Dalla Vecchia in več goriških duhovnikov.

Ignacij, Frančišek in Peter so bili "trije prijatelji v Gospodu", je v homiliji poudaril nadškof. Spoznali so se na Sorboni v Parizu, postali revni duhovniki, ki so v pokorščini papežu želeli biti koristni v poslanstvu Cerkev. In vendar so bili različni po starosti, značaju, družbeni in politični pripadnosti. Ignacij je bil Bask, Ksaver iz Navarre, Faber iz Savoie. Njihova skrivnost je bila prijateljstvo v Gospodu. Že dejstvo, da so se srečali "na najbolj znani, progresistični in mednarodni evropski univerzi tistega časa, govori o tem, da se niso bali se soočiti s svetom, ki se je spreminjal." Ker so bili možje velikih idealov, so postali občutljivi za potrebe svojega časa, za ljudi in njihove stiske. Spodbujala jih je želja, da bi pomagali dušam, želja, da bi v polnosti zaživel novi človek, žejen svobode, samostojnosti in širokih obzorij. Spoznali so, da lahko srečajo Boga v služenju ljudem.

Ignacij je bil človek zvestobe Duhu; razumel je, da Cerkev potrebuje duhovnike, ki bi ne bili ne povzpnežni ne lakomni, ampak pripravljeni na katerokoli poslanstvo, pripravljeni služiti revnim in malim. Sobratom ni dajal teoloških smernic o razpravah na Tridentinskem koncilu, ampak nasvete, kako naj živijo po evangeliju. Ksaver je bil "osvajalec nemogočega na Božjih stezah", človek novih obzorij, vedno korak pred drugimi, spreten misijonar, ki se je znal vživeti v kulturo novih ljudstev. Faber, "mož studija in usmiljenja", je še najbolj uteljeval Ignacijev poklicanost: pomoč dušam. Prehodil je vso Evropo, občutil njeno izpraznjenost, trčil je ob cerkvene strukture in duhovno mlačnost katoličanov; jasno pa mu je bilo, da prihodnost ni v boju proti protestantizmu, ampak v reformah znotraj Cerkev.

To so prijatelji v Gospodu, je sklenil nadškof. Ideal, ki jih je združil, jih je vrgel v svet, nik-

dar pa se niso ločili. Jezuitom moramo biti hvaležni, je še povedal msgr. De Antoni, ker so s kulturo in vero obogatili naše mesto.

Tik pred koncem maše se je p. Tata zahvalil prisotnim in podčrtal, da trije tovariši "niso sveti zaradi tega, kar so storili, ampak zaradi tega, kar so bili: tesno povezani s Kristusom, Gospodovi prijatelji". Ignacij nam je zapustil izkušnjo duhovnih vaj, Ksaver je zgled gorečega prijateljstva do Gospoda, s katerim je prišel do skrajnih meja fizičnega sveta. Faber je šel preko svojih meja in je s svojo gorečnostjo pomagal številnim ljudem prepoznavati Boga v lastnem življenju in hoditi po poti svetosti.

DD

Papežev pastoralni obisk v Turčiji

"Za ploden dialog med Cerkvijo in islamom!"

Papež Benedikt XVI. je minuli torek, 28. novembra, začel dolgo pričakovani štiridnevni obisk Turčije, kar je bil njegov prvi obisk v neki muslimanski državi. Na letališču v Ankari ga je pozdravil turški premier Recep Tayyip Erdogan. Da je šlo za zahtevno in težko potovanje, priča že podatek, da je turški premier šele dan pred prihodom papeža potrdil, da se bo z njim srečal. Že na rimskem letališču je papež pred odhodom dejal, da je cilj obiska vzpodbuditev "dialoga med Cerkvijo in islamom, bratstva in sprave v tem težkem zgodovinskem trenutku". Poudaril je še, da gre

30. november: Benedikt XVI. in patriarh Bartolomej I.

29. november: sv. oče pred Marijinim sveščem v Efezu

za pastoralen in ne političen obisk, katerega namen je vzpodbuditi "dialog in enotnost za mir". "Papež Benedikt XVI. je v Ankari izrazil podporo članstvu Turčije v Evropski uniji", je po kratkem pogovoru s papežem po njegovem prihodu v Ankaru povedal turški premier Erdogan. Papež je tudi položil venec v mavzoleju očeta moderne Turčije, Mustafe Kemala Atatürka, simbolu laične Turčije, v kateri je sicer kar 95 odstotkov muslimanskega prebivalstva.

V predsedniški palači ga je uradno sprejel predsednik Ahmet Necdet Sezer.

Papež Benedikt XVI. se je sestel tudi z najvišjim muslimanskim verskim predstavnikom v državi, z vodjo državnega urada za verske zadeve Alijem Bardakoglujem. Na srečanju je pozval k "prilastnemu dialogu med kristjani in muslimani". Papež je ob srečanju z vodjo turškega urada za verske zadeve opozoril tudi na to, da je svoboda veroizpovedi nuj-

na za pravično družbo: "Institucionalno zagotovljena in v praksi spoštovana svoboda veroizpovedi, tako za posameznike kot za skupnosti, predstavlja za vse vernike nujni pogoj njihovega lojalnega prispevka h gradnji družbe!" Uradnih podatkov o številu kristjanov v Turčiji sicer ni, po ocenah pa naj jih ne bi bilo

več kot 100.000 ali 0,15 odstotka prebivalstva, so torej manjšina in večkrat ogroženi. Papež je ob koncu obiska v Turčiji poudaril, da Vatikan "noče nikomur ničesar vsiljevati," pozval pa je tudi k premostitvi razlik med kristjani po svetu. "Veste, da Cerkev ne želi nikomur ničesar vsiliti, ampak želi le živeti v svobodi," je poudaril med pridigo v katedrali Svetega Duha, kjer se mu je pridružil tudi carigrjski patriarh Bartolomej I., s katerim

Yeni Safak. Papež je namreč v carigrjski mošaji tihom obrnjen proti Meki. To je bilo veliko dejanje, nepričakovano odprtost, gesta, ki je postala resnična ikona tega edinstvenega papeževega potovanja v islamski državi.

Benedikt XVI. je minulo nedeljo, med molitvijo na Trgu sv. Petra, dejal, da je bilo potovanje v Turčijo nepozabna duhovna in pastoralna izkušnja, za katero upa, da bo privedla do dialoga z muslimani. Papež se je obenem

zahvalil turškim oblastem in prijateljskemu turškemu narodu za gostoljubje. (po različnih virih pripravil JUP)

obeh cerkva. V izjavi sta se zavzela za razširjeno Evropo, ki bo spoštovala verske svobode, in za svet, v katerem ne bodo ubijali v imenu Boga, izrekla pa sta se tudi proti terorizmu, predvsem pa sta se zelo zblížala cerkvi.

Turški komentatorji so izrazili zadovoljstvo s papeževim četrtkovim obiskom carigrjske Mođe mošeje, za katerega je vladalo izjemno zanimanje muslimanskega sveta. Sveti oče se je pri molitvi v slovitih mošaji pridružil carigrjskemu muftiju Mustafi Cagriciju. "Papež se je izognil vsem potezam, ki bi lahko vodile v napačne interpretacije. V Modri mošaji se je pri molitvi obnašal kot muslimani," je pisal turški časnik

Yeni Safak. Papež je namreč v carigrjski mošaji tihom obrnjen proti Meki. To je bilo veliko dejanje, nepričakovano odprtost, gesta, ki je postala resnična ikona tega edinstvenega papeževega potovanja v islamski državi.

Benedikt XVI. je minulo nedeljo, med molitvijo na Trgu sv. Petra, dejal, da je bilo potovanje v Turčijo nepozabna duhovna in pastoralna izkušnja, za katero upa, da bo privedla do dialoga z muslimani. Papež se je obenem

30. november: Benedikt XVI. in veliki mufti Mustafa Cagrici v Modri mošaji

Srečanje s častnikarko Dorico Makuc

Med Egiptom in Sardinijo

V sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo je bilo 21. novembra ob 18. uri v čitalnici knjižnice Damir Feigel v Gorici zanimivo srečanje s častnikarko in publicistko Dorico Makuc z naslovom Med Egiptom in Sardinijo. To je bilo tretje novembrsko srečanje, ki ga je vodila Alenka Florenin, potem ko so 2. novembra predstavili gledališko igro Bakhantke in 7. novembra knjigo Ivan Trinko: ZAMEJSKI VIHARNIK avtorja Miroslava Košute.

Foto DPD

Dorica Makuc je pri Goriški Mohorjevi družbi izdala štiri pomenljive knjige: In gnojili boste nemško zemljo (1990), Aleksandrinke (1993), Sardinici (2000) in Primorska dekleta v Nemčiji gredo (2005). Že od 60. let dalje je delovala pri dnevnih informativnih programih pri RTV Ljubljana, pri oddajah televizijskih dokumentarcev o družbenem življenju Slovencev doma in v svetu ter bila soavtorica niza 12 dokumentarnih filmov Po sledovih Slovencev v svetu. Z veliko zavzetostjo in občutljivostjo se je predajala socialnim temam ogroženih Slovencev in Slovcen v tujini. Seznanjala se je z določenimi osebam pri nas in v svetu in odkrivala

pričevanja, pisma ter dokumente, ki so ji bili v pomoč pri spoznavanju težkega življenja naših ljudi, ki so iz raznih razlogov zapustili svoje drage in šli v svet. V desetletjih je zbrala veliko dragocene gradiva. Večer v goriški knjižnici je potekal v obliki pogovora, ki ni bil posvečen vsebinam zgoraj navedenih avtoričinih knjig, ampak pripovedovanju in presojanju številnih dogodkov, doživetij, podrobnosti iz življenja slovenskih mater, deklet in deportirancev, zanimivosti in tragične- ga življenja zlasti v polpretekli zgodovini Goriške ter Primorske. Zanimala so jo tudi burna dogajanja na Koroškem, v Benečiji, celo v Južni Ameriki in Avstraliji. Knjigo Aleksandrinke je namenila usodi žen in deklet, ki so zlasti iz Vipavske doline odhajale služiti v Egipt. Premnogim primorskim Slovcem v italijanski vojski na Sardiniji pa je posvetila dragoceno knjigo Sardinici, ki je bila tudi prevedena v italijansko. Pričevanja o trpljenju, žalosti in tragedijah naših ljudi je zelo težko popisati. Z izredno raziskovalno vneto je avtorici uspelo rešiti pozabe številne primere hudo boleče pretekle in polpretekle zgodovine.

Po pogovoru z Makučevco je povzel besedo predsednik Goriške Mohorjeve družbe msgr. Oskar Simčič, ki je med drugim poudaril, da je Dorica Makuc z zagnanostjo in vestno natančnostjo raziskovala življenjska dogajanja z obiski raznih krajev in oseb, h katerim jo je tudi on sam vodil in spremljal, da je zvedela za podrobne podatke o usodi mnogih posameznikov. Zato je njeno opravljeno delo hvalevreden in zelo dragocen prispevek k spoznavanju življenja naših rojakov v tujini.

EPD

V cerkvi sv. Ignacija

30. zborovsko srečanje na čast sveti Ceciliji

Po štirih letih premora je v petek, 24. novembra, zvečer v mogočni, akustično zelo primerni baročni cerkvi sv. Ignacija spet zadonelo petje goriških zborov v poklon zavetnici cerkvenega petja sv. Ceciliji. Prva izvedba tega lepega zborovskega srečanja je bila daljnega leta 1972 na pobudo goriškega zbora S. Ignazio in njegovega dolgoletnega zaslužnega dirigenta prof. Stanka Jeričija ter predsednice zbora Con-cette Brumat. V prvih letih je pri uredništvu koncerta sodeloval EMAC.

Polna travniška cerkev in navdušeno ploskanje sta bila zgovoren dokaz, da so Goričani navezani na to novembrsko pevsko pobudo in da so ponovno oživitve te glasbene prireditve sprejeli z velikim zadovoljstvom.

Že v prejšnjih letih so bili med italijanskimi vselej prisotni tudi slovenski zbori. Tej hvalevredni že utečeni navadi se organizatorji tudi tokrat niso izneverili, saj sta pevski večer, na katerem je sodelovalo sedem goriških zborovskih sestavov in kot gost zbor Citta' di Gradisca, sooblikovala tudi naša zbor, MePZ Podgora pod vodstvom Mirka Špacapana in MePZ Lojze Bratuž z zborovodjo Bogda-

nom Kraljem, ki sta, kot sicer tudi drugi, doživeto izvedla svoj program. Vsak se je predstavil s tremi skladbami v glavnem iz zakladnice velikih glasbenih mojstrov (Brahms, Stravinskij, Mozart, Rachmaninov, Dvorak...). Podgorski zbor je zapel Pecator crudelis Anonima, Jubilate Deo W. A. Mozarta in Zdrava Marija Z. Hareja, zbor Lojze Bratuž pa Ave verum W. A. Mozarta, Tebe pojem S. Rachmaninova in Sonce že zahaja J. Gruberja. Še posebno to pesem naših pevcev je občinstvo sprejelo s toplim odobravanjem. Program je povezovala Chiara Di Minica, ki je v kar dolgi predstavitvi podajala tudi ustvarjalno pot vsakega zbora. V imenu pokrajinske in občinske uprave sta pozdravila in izrazila veselje, da so priditeltji z novim zagonom obnovili tradicionalni koncert na čast sv. Ceciliji, predsednik pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, ki se je ob koncu večera prijazno zadržal v pogovoru s pevci, in občinski odbornik za kulturo Claudio Cressati, ki se je celo pridružil članom zbora Lojze Bratuž, ko so odšli na večerjo, in zavzeto poslušal njihovo petje, lepo zvenceče se pozno v noč.

IK

50 let trgovine gospe Elvire Chiabai

"Še vztrajam, a časi so drugačni!"

Čisto nova kosilnica se sveti v trgovini in čaka na lastnika, na mizi ima gospa Elvira Chiabai na vidnem mestu priznanje, ki so ji ga poklonili hvaležni štandrežci za vodenje mladinskega in otroškega pevskega zbora. "Ja, petdeset let je že minilo, odkar imamo odprto trgovino na Travniku v Gorici, nekoč je bilo seveda drugače," mi je dejala nasmejana gospa Elvira v svoji trgovini, v kateri se od nekdaj prodajajo kosilnice znamke BCS. "Bilo je drugače tudi zato, ker smo bili v Gorici prvi, ki smo prodajali te kosilnice v nekdanjo Jugoslavijo, ogromno dela je bi-

lo. Začela sem kot uradnica pri gospodu Federicu Ticozziju, lastniku trgovine, ki je bil pred vojno tudi župan (podesta) v bližnji Vipavi, kjer so ga ljudje imeli zelo radi in on njih, kar se je seveda pri delu zelo poznalo, saj smo prvi začeli izvažati kosilke znamke BCS v Jugoslavijo, cele vagone smo jih nakladali, vsak teden, veste!" radoživo pripoveduje prijazna gospa Elvira, ki mi še pove, da je že leta 1960 sama prevzela trgovino in s prodajo vztraja tudi danes, ko so se časi spremenili, saj: "Je dela zelo malo, sicer še vedno vztrajam, a predvsem zaradi rezervnih de-

lov in tudi zato, ker sem navezana na trgovino! In seveda na stranke!"

Vidi se, da ima gospa Elvira rada ljudi, ker me prijazno povabi na kavo in mi istočasno pripoveduje zgodbo o trgovini in o tem, kako težko je včasih bilo, predvsem zaradi nevoščljivosti in ne- lojalne konkurence. Govori pa mi tudi o časih, ki so odšli v pozabo. Ponosna je na velik napis nad trgovino, ki so ji ga lastniki tovarne kosilnic darovali, saj je bila ena njihovih najboljših ambasadork in prodajalk.

"Pomislite, v Gorici nas je bilo dvanajst prodajalcev kosilnic, sedaj sem ostala sama," se zazre

Foto JMP

predse. A vztraja. Preden odidem, ji zaželim veliko kupcev in pomislim, kaj bi naš Travnik bil brez njene prodajalne kosilnic.

JUP

Goriški pokrajinski odbor SSO Sestanek z odbornikom Primožičem

Goriški pokrajinski odbor SSO se je nedavno srečal z goriškim občinskim odbornikom Silvanom Primožičem. V uvodu je predsednik SSO za Goriško Janez Povše pozdravil odbornika, se mu zahvalil za razpoložljivost ter izrekel priznanje glede vodenja resorja za čezmejno sodelovanje. V nadaljevanju je bilo srečanje namenjeno predvsem izmenjavi mnenj o področjih, kjer se dejavnosti občinske uprave in krovne organi-

zacije stikajo. Prav na teh področjih je nujno poglobiti sodelovanje, ki je v prid vsem. V tem

Krožek Anton Gregorčič

Kakšno gorsko skupnost rabi Kras?

Kakšno Kraško gorsko skupnost potrebuje Kras? Na to vprašanje je Krožek Anton Gregorčič povabil k razmišljanju županjo občine Dolina Fulvio Premolin, župana Sovodnj ob Soči Igorja Petejana, župana Doberdoba Paola Visintina, pokrajinsko odbornico Maro Černic in deželnega svetnika Mirka Špacapana. Večer je potekal 27. novembra v pristni kraški dvorani kulturnega društva Skala iz Gabrij. Predsednik Krožka Marjan Terpin je navzoče pozdravil in pred besedo moderatorja večera, deželnemu tajniku SSK Damijanu Terpinu, ki je predstavil goste in opravičil odbornico Maro Černic, odsotno zaradi obveznosti na pokrajini. Nato je prikazal razvoj dogodkov od leta 2002, ko je z reformo gorskih skupnosti takratna deželna uprava, ki jo je vodila desnosre-

dinska koalicija, ukinila Kraško gorsko skupnost, medtem ko so se ostale gorske skupnosti v deželi ohranile, čeprav v drugačnih oblikah, do današnje situacije, ki jo trenutno pogojuje deželni zakon 01/2006. Fulvio Premolin je predstavila pobudo treh tržaških občin za ponovno obnovo KGS preko formalizacije vprašanja ponovne ustanovitve KGS. Ustanovitev je še posebno pomembna za občino Dolina, kajti drugače ima zelo omejene možnosti povezovanja v luči skupnega nudenja storitev. Poudarila je tudi dejstvo, da je želja po ponovni ustanovitvi KGS močno prisotna v ljudeh, ki na teritoriju živijo. Petejan je najprej predstavil občino Sovodnje, ki je sicer deloma kraška, vendar je od KGS imela precejšnje prednosti. Problem posebej je tudi Kraški park, prav je, da ga upravljajo občine

v sodelovanju s subjekti, kot so jusi in srenje. Vendar park ne sme biti nekaj, kar je postavljen od zgoraj in predstavlja konkretne omejitve za ljudi, ki tu živijo. Poudaril je pomembnost, da pri vprašanju ponovne ustanovitve KGS sodelujejo tudi občinstvo. Posegel je tudi nekdanji predsednik KGS Mario Lavrenčič, ki je rekel, da bi morala KGS biti to, kar je nekoč bila, saj je to tudi zagotovljeno po italijanski ustavi. Večer je sklenil Damijan Terpin, ki je ugotovil, da se ob vprašanju ponovne ustanovitve KGS oblikuje široko soglasje znotraj slovenske narodne skupnosti, preko katerega je potreba po tej ustanovi zelo prisotna in to predvsem zato, da lahko le kraški človek kot primarni akter kraški teritorij goji, neguje, primerno razvija in ohranja. V ta namen bo med župani tako goriškega kot tržaškega Krasa v kratkem prišlo do novih pobud, da se politična volja na Deželi premakne na pravo pot.

Je tudi zaskrbljena, kaj se lahko zgodi, če se bo gradil 5. koridor in ne bi bilo primerne ustanove, ki bi zagovarjala interese teritorija.

Po posegih se je razvila poglobljena razprava, v katero se je vključilo tudi občinstvo. Posegel je tudi nekdanji predsednik KGS Mario Lavrenčič, ki je rekel, da bi morala KGS biti to, kar je nekoč bila, saj je to tudi zagotovljeno po italijanski ustavi. Večer je sklenil Damijan Terpin, ki je ugotovil, da se ob vprašanju ponovne ustanovitve KGS oblikuje široko soglasje znotraj slovenske narodne skupnosti, preko katerega je potreba po tej ustanovi zelo prisotna in to predvsem zato, da lahko le kraški človek kot primarni akter kraški teritorij goji, neguje, primerno razvija in ohranja. V ta namen bo med župani tako goriškega kot tržaškega Krasa v kratkem prišlo do novih pobud, da se politična volja na Deželi premakne na pravo pot.

Julijan Čaudek

Mladinski dom

V sklopu niza predavanj psihoterapevta dr. Bogdana Žorža na temo Vzgoja danes, ki ga v tem šolskem letu prireja Mladinski dom iz Gorice, bo v torek, 12. decembra, ob 20.30 v prostorih srednje šole Ivan Trinko v Gorici potekalo drugo srečanje, tokrat v sodelovanju s tamkajšnjim Združenjem staršev. Predavanje, ki nosi naslov Reševanje problemov in napor, je v prvi vrsti namenjeno staršem, učnemu osebju in vzgojiteljem, a tudi vsem ostalim.

ŠTANDREŽ Praznovanje župnijskega zavetnika sv. Andreja

Vrsta slavij in prireditev

Tudi letos so župnija sv. Andreja apostola, krajevna skupnost in PD Štandrež ter župljani vseh starosti prijazne obsoške vasi obeležili župnijskega zavetnika sv. Andreja z bogoslužji v župnijski cerkvi in z raznolikimi prireditvami v župnijskem domu Anton Gregorčič. Ob tem vsakoletnem praznovanju je bilo tokrat še posebno slovesno, saj je Štandrež obiskal celo nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je v soboto, 2. t.m., zvečer slovesno blagoslovil novo župnijsko kapelo v prenovljenem župnišču in v njej vodil prvo mašno daritev. Kapela je v pritličnih prostorih, lahko dosegljiva s pločnika, posvetili pa so jo sv. Jožefu. Zelo primerna bo za opravljanje maš med tednom in za molitvene zbranstvo.

Prvi štirje praznični dnevi so bili kar natrpani z raznolikimi poudarki. V četrtek, 30. novembra, so se v jutranjih urah v župnijski dvorani zbrali učenci domače OŠ F. Erjavca. Razvedrila jih je mična igrice Volk in kozlički. Znano pravljico bratov Grimm je priredil in jo v skrivnostno tančico čarovnije odel režiser Emil Aberšek. Pod njegovim vodstvom so jo razgibano in v privlačni odrski govorici odigrali mladi talentirani igralci KD Gledališča na vrhvi in doživeli velik uspeh pri šolarjih in učiteljih, ki so se pohvalno izrazili o zelo domiselni uresničitvi pravljicne zgodbe. To gledališko gostovanje je sodilo v projekt Po po-

Foto Bumbaca

tež ljubiteljske kulture od Vipave do Gorice, ki si ga je zamislila ZKD Nova Gorica z namenom predstaviti razvejeno ljubiteljsko kulturno ustvarjalnost na tem skupnem prostoru ob meji. Štandreški nastop je bil v organizaciji ZKD Nova Gorica in sodelovanju PD Štandrež ter OŠ F. Erjavca.

Isti dan je bila v domači cerkvi praznična maša. Zvečer je bila v župnijski dvorani okrogla miza, na kateri se je zbralo lepo število domačinov in politični predstavniki, med katerimi goriški župan Vittorio Brancati, občinska in pokrajinska odborinika Silvester Primožič in Božidar Tabaj, Mara Černic in Marko Marinčič, deželni svetnik Mirko Špacapan in župana iz Šempetra-Vrtojbe in Mirna-Kostanjevice, Dragan Valenčič in Zlatko Marušič. Napovedani

deželni odbornik Franco Jacop pa ni prišel. Potem ko je predsednik rajonskega sveta Štandrež Marjan Breščak izčrpno predstavil že lani predlagana, a še neuresničena dela v Štandrežu (obnova trga pred cerkvijo, ureditev razsvetljave, odplak, čistilne naprave, soškega brega, uresničitev kolesarske čezmejne steze, ovrednotenje letališča...), so povzeli besedo Brancati, Špacapan in drugi ter vzeli v pretres možnosti za rešitev teh težav, s katerimi se že več let soočajo štandreški prebivalci. Da ne bo ostalo le pri besedah, bo morala goriška občina do 31. januarja 2007 vložiti načrt na deželo in se osredotočiti le na nekatere urbanistične posege, ki jih je predlagal rajonski svet.

V petek, 1. t.m., so župljani imeli priložnost za spoved, zvečer pa je bilo v župnijski dvorani srečanje s starši. Ker je advent že tu, so otroci, ki imajo ob sobotah pouka prosti dan, že zjutraj izdelovali adventne venčke v župnijskem parku. V nedeljo, 3. t.m., je mašo ob 9. uri vodil g. Andrea Bellavite, praznično pa

je daroval msgr. Miro Šlibar, ljubljanski bolniški župnik. Po maši je pred oltarjem Breščak prebral motivacijo in izročil priznanje za vsestranske zasluge, Klas, gospe Emi Brajnik Lupin, rojeni v Štandrežu 27. junija 1922. Otroštvo in mladost je preživela v najhujših časih fašističnega terorja. Ker je bila slovensčina izgnana iz šolskih klopi, je materni jezik spoznavala v zakristiji, kjer je otroke poučeval župnik Josip Kosovel. Kot desetletno dekletce je že pela v cerkvenem otroškem zboru, pred vojno pa v mešanem pevskem zboru. Po vojni je 37 let delala v tovarni, a je ob tem ohranila veliko ljubezen do domače zemlje in kmečkih opravil. Nekaj let je tudi s toplimi obroki oskrbovala štandreški vrtec in šolo. Na domači kraj in dogajanje na vasi je zelo navezana. Zmeraj je rada obiskovala kulturne in družabne prireditve in se jih še vedno z veseljem udeležuje. Pri le-teh vselej rada pomaga na katerikoli način. Petnajst let je bila zelo aktivna članica odbora Društva goriških upokoencev. Svojo vedrino in pomoč razdaja, kjer more, tudi pri Karitas. Trideset let vestno skrbi za čistočo in urejenost župnijske cerkve in pomaga pri obredih. Njena nalezljiva družabnost privre prešerno na dan še posebno na izletih, ki jih prireja župnijska skupnost. Že iz povedanega je jasno, da je gospa Ema povsem zaslužna dobitnica četrtega Klasa. Ob čestitkah ji želimo, da bi še s tako navdušenostjo delovala v Božjo čast in v prid štandreški skupnosti.

V poznem nedeljskem popoldnevu so bile v župnijski cerkvi slovesne večernice, po njih pa je v župnijski dvorani tombola razvnela vse, ki so se prepustili tej priljubljeni igri na srečo. "Maratonsko" praznovanje sv. Andreja se bo sklenilo v četrtek, 7. decembra, ko bo v župnijski cerkvi koncert za orgle in trobento.

Iva Koršič

Obvestila

SCGV Emil Komel vabi na redni občni zbor, ki bo v ponedeljek, 11. decembra, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 18.30 v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju.

V soboto, 16. decembra, ob 18. uri, bo v Kulturnem domu v Desklah nastopil mladinski orkester Kulturnega društva Vipavski tamburaši. Sodelujejo dekleški zbor Plejade ter Gašper in Jernej Mihelič iz Vinice.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v četrtek, 28. decembra, v prijetni dvorani v Novi Gorici. Kot je običaj, se bodo udeleženci poslovili od starega leta na veselem družabnem srečanju ob zvokih glasbenika Silva, ob srečelovu in zabavnih točkah ter v poznih urah nazdravili novemu letu s penecim vinom. Prijave do zasedbe razpoložljivih mest na avtobusu na tel. 0481 390688 (Saverij R.), 0481 882024 (Ivo T.), in pri poverjenikih (Ema B. 0481 21361, Veronika T. 0481 882302, Ana K. 0481 78061). Ob vpisu je treba plačati na račun 20 evrov.

Darovi

Za Novi glas: N.N. 10,00 evrov. Za Steverjansko cerkev: upokoenci iz Medvod na obisku 50,00; Damjan Hlede za družino ob likofu 200,00; N.N. 10,00; sorodnik pok. Bruna Cigliča 20,00; ob biserni poroki slavljenca Danica in Lojze 200,00, otroci 100,00; N.N. 50,00; N.N. 25,00; v spomin na učiteljico Ado Gabrovec: Armando Škorjanc 15,00, Meri Maraž 50,00; ob krstu male Barbare Humar boter 50,00, očka 100,00; Bogdana Hlede

Komjanc v spomin na pok. Leopoldo Koren 25,00; Ivan Feroletto v spomin na pok. ženo 100,00 evrov.

Za cerkev na Jazbinah: Anton Koršič 25,00; letnik 1941 ob srečanju za 65. rojstni dan 60,00; Damijan Klanjšček 200,00; za cerkveni pevski zbor: boter ob krstu male Barbare Humar 50,00 evrov. Za lačne otroke v misijonih: N.N. gospa 30,00; De Caro Juljan in Benjamin 20,00; Meri Maraž 50,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 8.12. do 14.12.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 8. decembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound - Vroči šport - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 11. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Torek, 12. decembra: Oddaja odpade zaradi prenosa košarkarske tekme.

Sreda, 13. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Bodika, stari simbol zimskih praznikov. - Zbor melodij.

Četrtek, 14. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

DRUŠTVO SKULTURA 2001

vabi na predstavitev kataloga

SKULTURA 2006

sobota, 9. decembra, ob 20. uri
v pokrajinskem muzeju na Goriškem gradu

DRUŠTVO ARS

Ars

Vljudno vabljeni na odprte prodajne razstave

UMETNIKI ZA KARITAS

Razstavljeni dela bo predstavila Anamarija Stibilj Šajn

Galerija Ars na Travniku, Gorica

Ponedeljek, 11. decembra 2006, ob 18. uri

DRUŠTVO ARS

Ars

Vljudno vabljeni na predstavitev

MONOGRAFIJE O IVANU CANKARJU

Delo bosta predstavila avtor akademik dr. France Bernik in urednik založbe Litera Andrej Brvar

Galerija Ars na Travniku, Gorica

Sreda, 13. decembra 2006, ob 18. uri

PD VRH SV. MIHAELA

prireja

POKLON GORIŠKEMU
SLAVČKU SIMONU
GREGORČIČU

v torek, 12. decembra, ob 20. uri
v dvorani KŠC Danica
na Vrhu sv. Mihaela

V našem uredništvu zbiramo
denar za misijonarja
Danila Lisjaka, ki ga bo gotovo
uporabil v dobre namene.

Srečanja
z glasbo
2006-2007

BOŽIČNI KONCERT

Goriški oktet Vrtnica
Celjski godalni orkester

Umetniški vodja in dirigent Marko Munih

Na sporedu Rheinbergerjeva maša op. 190
in slovenske božične pesmi

Kulturni center Lojze Bratuž

sreda, 20. decembra 2006, ob 20.30

Predprodaja vstopnic tel. (0039) 0481 531445
info@kclbratuz.org

Dobimo se v centru
v novih prostorih na Korzu

Podružnica v Gorici, Korzo Verdi 55, tel. 0481.31043

Zadružna Banka
Doberdob
in Sovodnje
www.bccdos.it

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih
gledaliških skupin

KUD Igralska skupina Drežnica

Georges Feydeau

GOSPOD GRE NA LOV

KOMEDIJA

Nedelja, 10. decembra 2006, ob 18. uri
Župnijski dom Anton Gregorčič v Štandrežu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ZDRUŽENJE
CERKVENIH
PEVSKIH
ZBOROV
GORICA

REVUJA
OTROŠKIH
IN MLADINSKIH
ZBOROV

KULTURNI
CENTER
LOJZE BRATUŽ
GORICA, 8. IN 10.
DECEMBRA 2006
OB 15. URI

**MALA
CECILIJANKA**

Narodni dom v Trstu / Proslava ob šestdesetletnici Radijskega odra Preteklost, sedanost in prihodnost ustanove, zapisane našim srcem

Prav je, da poročilo o slavni proslavitvi 60-letnice Radijskega odra začnemo z besedami dolgoletne duše 'nevidnih,' a 'slušnih' igralcev pomembnega kulturnega kroga, Marjane Prepeluh. Njen govor objavljamo skoraj v celoti, saj se v njenih besedah zrcalijo preteklost in izročilo dolgoletne kulturne ustanove, pa tudi ljubezen in ponos do tega, kar je Radijski oder storil v prid slovenski besedi v sklopu naše manjšine.

mestu – želja in skrb po strokovnem izobraževanju. V priručnem vzdušju te skupine sem rasla in dozorevala", je dejala gospa Prepeluh, ki se je nato še priručno spomnila rajnih kolegov, ki so ob njej soustvarjali kulturno razsežnost Radijskega odra. Potem pa so prišli drugi, mlajši sodelavci, ki so se vključili v igralsko skupino in "prav tako kot jaz našli smoter svojega delovanja." Sredi osemdesetih let pa so glasovi ekipe Radijskega odra na valovih Radia Trst A utihnili, "vendar ne po naši krivdi. Slišali so se le poedini glasovi. Radijski oder je zajela velika kriza. Vendar je pri nekaterih kolegih življenjska sila znova pogrnala, da so se prav pionirsko zagnali na novo pot." Tako lahko danes Radijski oder deluje v svojem studiu, ki je opremljen z najnovejšo tehniko moderne radiofonije. "Vse občudovanje gre tem prijateljem, ki so z veliko ljubeznijo in domiselnostjo, z osebnimi žrtvami znova oživili skupino, ki zdaj spet nastopa pod starim imenom Radijski oder. Ob koncu naj se zahvalim tem in vsem ostalim članom Radijskega odra, da sem bila ena od njih", je dejala gospa Prepeluh, ki se je obenem zahvalila današnjemu odboru, pod okrilje katerega spada celoten ansambel, se pravi predsedniku Marjanu Jevnikarju, Matejki Maver Peterlin, Marijanu Kravosu, Ivanu Bužečanu, Lučki Susič in najmlajši Alenki Hrovatin. "Moje odličje Republike Slovenije gre v enaki meri meni kot njim. Iskrena

hvala tudi Svetu slovenskih organizacij, ki je predlagal to priznanje", je sklenila svoj priložnostni nagovor gospa Prepeluh, potem ko ji je generalni konzul Republike Slovenije Jože Šušmelj izročil častno priznanje. In še je bil čas, da so nato na oder stopili vsi nekdanji in sedanjí snovalci 'Radijskega', igralci, režiserji, 'rumoristi' in člani številnih odborov. Podelitev odličja gospa Prepeluh je bila tako zadnja točka prijetne-

rodne skupnosti in za širjenje njenega kulturnega obzorja. Obenem je našo igralsko skupino gnala - in žene - ljubezen do igralske zvrsti, ki je igranje na nevidnem odru za nevidno občinstvo." Sledilo je predvajanje dokumentarca oz. video zapisa Radijski trak ljubezni, ki ga je scenaristka Maja Lapornik zasnovala kot sprehod skozi dolgoletno delovanje Radijskega odra. V njej se preko neposrednih spominov Marjane Prepeluh in ostalih sodelavcev Radijskega odra pokaže pestra in bogata preteklost igralske ustanove, ki je v povojnem času imela izjemen pomen pri spodbujanju in ohranjanju lepe slovenske besede. Franko Žerjal je nato predstavil prve tri oz. štiri prvovrstne avtorje, ki so se s številnimi drugimi scenaristi potegovali za 4. natečaj za Radijsko igro. Iztočnica, okrog katere so morali avtorji zasnovati svoje izvirne in še neobjavljene radijske scenarije, je bila upanje. Žirija, ki so jo sestavljali Marija Cenda, Matejka Peterlin Maver, Marjana Prepeluh, Franko Žerjal in Jurij Paljk, je med devetindvajsetimi deli zamejskih, koroških in slovenskih avtorjev nagradila Evelino Umek za njeno radijsko igro z naslovom Na brvi življenja. Ta radijski scenarij je bil tako z ostalimi petimi igrami, ki so v sklopu delovanja Radijskega odra nastali v šestdesetletnem časovnem razponu, objavljen v knjigi z naslovom 6 zapisanih trakov, kateri je predgovor prispevala Nataša Sosič. O publikaciji, ki jo je oblikoval Andrej Pisani, je spregovorila Matejka Peterlin Maver, ki je smoter knjižne izdaje utemeljila z zlahtnimi besedami: "Verba volant, scripta manent!" Dodati gre še, da sta večer povezovala člana ansambla Radijskega odra Alenka Hrovatin in Tomaž Susič. Za glasbene intermezze so poskrbele flavistke Glasbene matice Poljanka Doljak, Ana Beržan in Mojca Hrovatin.

Igor Gregori

"O skupini, pod imenom Radijski oder, je bilo nocoj že dosti povedanega in predvajanega. Vendar pa ne morem mimo tega, da se ne bi vsaj v skopih obrisih dotaknila nekaterih stvari. Radijski oder je bil desetletja moja druga družina. Začelo se je tam sredi prejšnjega stoletja, ko sem prišla v Trst kot komaj poročena dekle ter sem imela srečo, da sem spoznala ustanovitelja Radijskega odra, prof. Peterlina. Tolikokrat sem že povedala in napisala, da sem temu izrednemu kulturnemu ustvarjalcu, entuziastu slovenske besede, dolžna veliko hvaležnost. Naj to ob današnjem prazniku ponovim še enkrat. Jože Peterlin me je popeljal v čudovit svet ustvarjanja pred mikrofonom. Pristopila sem k skupini ljudi, ki so bili kos svojemu delu: bili so ustvarjalni, disciplinirani, požrtvovalni in odprti. Desetletja skupnega dela nas je spremljala skrb za zlahtno slovensko besedo, za njeno vsebino in obliko, skrb za njeno sporočilnost v duhu demokracije in svobode, skrb za pravo mero naše narodne osveščenosti in - ne na zadnjem

skrega odra na valovih Radia Trst A utihnili, "vendar ne po naši krivdi. Slišali so se le poedini glasovi. Radijski oder je zajela velika kriza. Vendar je pri nekaterih kolegih življenjska sila znova pogrnala, da so se prav pionirsko zagnali na novo pot." Tako lahko danes Radijski oder deluje v svojem studiu, ki je opremljen z najnovejšo tehniko moderne radiofonije. "Vse občudovanje gre tem prijateljem, ki so z veliko ljubeznijo in domiselnostjo, z osebnimi žrtvami znova oživili skupino, ki zdaj spet nastopa pod starim imenom Radijski oder. Ob koncu naj se zahvalim tem in vsem ostalim članom Radijskega odra, da sem bila ena od njih", je dejala gospa Prepeluh, ki se je obenem zahvalila današnjemu odboru, pod okrilje katerega spada celoten ansambel, se pravi predsedniku Marjanu Jevnikarju, Matejki Maver Peterlin, Marijanu Kravosu, Ivanu Bužečanu, Lučki Susič in najmlajši Alenki Hrovatin. "Moje odličje Republike Slovenije gre v enaki meri meni kot njim. Iskrena

ga večera, na katerem je preteklost Radijskega odra zaživela v besedi - tako pisani kot govornjeni -, filmu in glasbi. Prvi je na oder velike dvorane Narodnega doma stopil današnji predsednik Radijskega odra, Marijan Jevnikar, ki je v svojem nagovoru poudaril nenadomestljivo kulturno poslanstvo, ki ga je in ga še danes dolgoletna ustanova izvršuje pri nas v zamejstvu. "Tu gre za zvestobo umetniški besedi in skrbi za lep jezik, kar je povezano z zavzetostjo za obstoj naše na-

prispevala Nataša Sosič. O publikaciji, ki jo je oblikoval Andrej Pisani, je spregovorila Matejka Peterlin Maver, ki je smoter knjižne izdaje utemeljila z zlahtnimi besedami: "Verba volant, scripta manent!" Dodati gre še, da sta večer povezovala člana ansambla Radijskega odra Alenka Hrovatin in Tomaž Susič. Za glasbene intermezze so poskrbele flavistke Glasbene matice Poljanka Doljak, Ana Beržan in Mojca Hrovatin.

Slavna govornica Lojzka Bratuž

Doživeta Gregorčičeva proslava v Celju

Celjska Mohorjeva družba je v niz Mohorskih večerov v Narodnem domu v Celju v sredo, 22. novembra, vključila prireditev, ki so ji dali naslov Z Gregorčičem v slovenskem jubilejnim letu 1991-2006. Prireditelji in nastopajoči (na sliki) so se ob Gregorčiču želeli spomniti 15-letnice samostojne Republike Slovenije in Svetovnega slovenskega kongresa.

Bogati spored v režiji Petra Simonitija je obsegal nastop dveh celjskih zborov, Godalnega kvarteta Ad Libitum, ki je zaigral skladbo Soči (J. Aljaž - Š. Mauri) kot okvir k znani Gregorčičevi domoljubni pesmi, in recitacije članov Ljubiteljskega gledališča Teharje (Sonja Mlejnik, Peter Simoniti, Ljudmila Conradi, Žiga Bedrač, Melvin Majcen, Anica Milanovačič, Srečko Maček). Večer se je začel z državno himno, ki sta jo zapela Mešani pevski zbor Cetus in Mešani pevski zbor sv. Jožefa. Slednji je pod vodstvom Simona

Jagra zapel še Nazaj v planinski raj in Tone sonce, tone, zbor Cetus pod vodstvom Vlaste Plavčak Ratej pa pesmi Njega ni in Znamenje (solistka F. Venturini). Lojzka Bratuž je svoj govor po-

svetila Gregorčiču-pesniku domoljubu. V zvezi z aktualnostjo njegove poezije je dejala: "Ko je minulega 21. oktobra kakih 200

pevcev v središču Gorice ob odkritju Gregorčičevega doprsnega kipa zapelo pesem Znamenje, smo pesnikov klic Bog čuvaj domovino mojo! občutili kot prošnjo za našo skupno, danes hvala Bogu samostojno in svobodno domovino. Slovenci, ki živimo izven njenih meja, smo nanjo ponosni, vendar kdaj pa kdaj zaskrbljeni, npr. za usodo naše skupne vrednote, jezika, ki ga v času splošne globalizacije vse bolj spodriva svetovni jezik.

Občutljivejši smo tudi zato, ker ga moramo sami še vedno braniti, kakor so ga skozi zgodovino branili naši predniki. Čuvamo

ga kot svetinjo, ki nam pripada po božjih in človeških zakonih. Tudi zato nas vselej zaboli, kadar pride iz Slovenije, tudi iz njene prestolnice in od visokih kulturnih institucij, vabilo samo v angleščini. To ni edini primer. Zato le kličimo še naprej s pesnikom: Bog čuvaj domovino mojo! Gregorčičeva bojazen in skrb za narodovo usodo sta očitno še vedno aktualni." Pred številno publiko se je lepo uspela celjska prireditev konča-

A.B.

Kratke

Novi deli pisatelja, režiserja in aforista Žarka Petana

Žarko Petan, pisatelj, režiser, aforist in vsestranski kulturni ustvarjalec, je objavil dve novi deli. V knjigi z naslovom Poznal sem jih, ki jo je izdala Študentska založba v Ljubljani, se spominja raznih osebnosti, politikov in kulturnikov, s katerimi se je srečeval, jih spoznaval in morda z njimi tudi sodeloval. Gre tudi za osebnosti, ki so sooblikovale novejšo slovensko zgodovino. Med njimi so Dragotin in Ilija Gustinčič, Milan Kučan, med umetniki pa igralka Milena Zupančič, igralec Dare Ulaga ter celoten ansambel ljubljanske Drame v obdobju prejšnje skupne države. Petanovi spomini so iskri, tudi polemični, razkrivajo pa mnoge podrobnosti iz življenja in vloge znanih osebnosti iz naše preteklosti.

Celjska Mohorjeva družba pa je izdala novo knjigo Petanovih aforizmov. To je oznaka ali beseda za rek, duhovito izraženo misel ali za domisljico. V bistvu aforizem pomeni resnico v jedrati obliki. Uvod h knjigi z naslovom Kdor išče, ga najdejo, je napisal dr. Wolfgang Mieder, profesor germanistike in narodopisja na ameriški univerzi v Vermontu, velik strokovnjak za aforizme, pregovore, ljudska rekla, govorne fraze in podobno. Zapisal je, "da v Sloveniji ni preprosto delovati kot pisatelj. Izven slovenskih meja obvlada slovenski jezik le malo ljudi, komunikacija z drugimi območji nekdanje Jugoslavije pa je tako rekoč povsem zamrla. Pa vendar se v glavnem mestu Slovenije, v Ljubljani,

oglašja satirični in moralni glas, ki že od sedemdesetih let dalje beleži družbene spremembe z aforistično pregnanostjo. Govor je o Slovencu Žarku Petanu, rojenemu leta 1929, ki je poznan kot pisatelj in gledališki režiser tudi v nemško govorečih deželah. Čeprav piše v slovenskem jeziku, ki je jezik majhnega naroda, je postal kot intelektualca, ki govori več tujih jezikov (med drugim odlično govori nemško) glasnik svoje male dežele. Gre za satirika in moralista z ostrim jezikom, ki je že pred padcem železne zavesne upal povzdigniti svoj glas zoper nosilce moči. V njegovih delih je seveda mogoče tu in tam zaslediti nekaj humorja, vendar pa gre pri Petanu predvsem za jedko ironijo in ostro kritiko." Dela pisatelja, režiserja in vsestranskega kulturnega ustvarjalca Žarka Petana so prevedena v sedemindvajset jezikov. Zanje je dobil več kot petdeset, pretežno tujih nagrad.

Jože Rupnik - fotografska pripoved

Mestni muzej v Idriji, Muzej za Idrijsko in Cerkkljansko, je v razstavišču Nikolaja Pirnata na gradu Gewerkeneg pripravil razstavo fotografij, ki jih je v svojem dolgoletnem delovanju posnel Idričan Jože Rupnik. Z njimi prikazuje motive iz življenja in dogodkov na idrijskem in drugod, ki so potekali v preteklosti in so se ohranili na fotografijah slikarja amaterja.

Višji kustos mestnega muzeja Darko Viler je v katalogu, ki je izšel ob razstavi, o Jožetu Rupniku zapisal, "da je že pri štirinajstih letih naredil svojo prvo fotografijo. Bil je rudar v tamkajšnjem rudniku živega srebra, prvo barvno fotografijo pa je napravil leta 1967. Po upokojitvi je poleg fotografiranja z njemu značilno vno pričel z zbiranjem in urejevanjem različnih razglednic. Ima skoraj popolno zbirko vseh razglednic Idrije. K zbirki razglednic je veliko prispeval tudi sam, saj so izdali kar 26 njegovih razglednic z motivi Idrije, Vojskega, Javornika in iz Hleviš. Na njegovih fotografijah je pogosto prisotna planinska tematika z gorami, hribi in značilnim planinskim rastlinjem. Mestnemu muzeju je podaril velik relief mesta Idrije v letih pred začetkom druge svetovne vojne, obnovil je tudi lesen božji grb iz cerkve sv. Barbare, ki je sedaj v cerkvi sv. Antona v Idriji." Razstava obsega veliko število fotografij z najrazličnejšimi motivi, ki jih je posnel Jože Rupnik. Na ogled je bila do 26. novembra.

Za naš jezik

Prekeren ali nestalen?

Radi se pritožujemo, da so stiki med matico in zamejstvom prerediti, da se premalo videmo in poznamo. In vendar se včasih novosti začuda hitro širijo čez mejo (ki še vedno, hvala Bogu, stoji na svojem mestu!). Ena takih neželenih novosti je spakedranka *prekernost* s pridevnikom *prekeren - ma -no*. Beseda izvira iz latinskega pridevnika *precarius* in je prišla v slovenščino preko francoskega *précaire* (izg. *prekér*), pomeni pa *negotov, nestalen*, samostalni pa *negotovost, nestalnost*. Zadržne čase jo pogosto uporabljajo v Sloveniji, nekritično pa so jo povzeli tudi nekateri naši časnikarji. Kot smo večkrat poudarili, ni konec sveta, če si sposodimo pri sosedih kako besedo za primere, ko je nimamo ali je ne znamo sami skovati. Vendar ne moremo trditi, da za *negotovost, nestalnost, neustaljenost, začasnost* nimamo svojih ustaljenih izrazov!

Utrinja se mi zlobna misel: kaj pa, če je nekaterim nova beseda, ki ni povsem jasna, dobrodošla zato, da z njo zakrijejo negativni naboj nestalnosti in negotovosti? Mogoče se bo pa mladim zdela *prekernost* nekaj novega, česar svet še ni videl, nekaj zabavnega in evropskega? Kako zlobni smo stari!

S 1. strani
Gregorčičevo...

Do vseh teh dopisov je prišlo ob postavitvi Gregorčičevega doprsnega kipa v goriškem ljudskem vrtu. Po drugi strani pa je treba priznati, da je bil pri vsem tem odnos uradnih italijanskih institucionalnih krogov, od prefekta do občinskih in deželni oblasti, pozitiven, saj so bili njihovi predstavniki aktivno prisotni na tej pomembni manifestaciji. Odmeven je bil na njej tudi govor odgovornega urednika škofijskega lista Voce Isontina. Med zadnjimi je našega pesnika, kakor je bilo že omenjeno, počastila slovenska prestolnica s spominsko proslavo v Cankarjevem domu, kjer so slavnostni govor-

nik, recitator in pevski zbori Zgornjega Posočja z zanosom prikazali pesniški svet in zlasti domoljubje goriškega slavčka. Ves program je v živo oddajala RTV Slovenija. Na vseh proslavah so prišle do izraza na Gregorčičeva besedila uglasbene pesmi. Gregorčiča je uglasbilo največ slovenskih skladateljev. Dolga je vrsta od lirskih in epskih pesmi za najrazličnejše zasedbe do velikih kantatnih del. Vse to priča o veliki priljubljenosti Gregorčičeve poezije pri slovenskih skladateljih v vsakem času. Naj bo ta naš zapis ob stoletnici Gregorčičeve smrti še en kamenček v bogatem mozaiku letošnjih pričevanj o pesniku, ki je tako globoko zaznamoval dušo in bistvo slovenskega človeka in slovenskega sveta.

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Jaz, starček sivih let,
motreč kvarljivi svet,
naročam vam srčno:
Oj čuvajte skrbno
si lic, a bolj še duše cvet;
vesel potem vas bode svet,
še bolj veselo pa nebo!

(Mladini)

Srečanja z glasbo 2006-2007 / Duo Oleg Bugaev - Aleksandra Pavlovič

Ubranost dveh odličnih
mladih glasbenikov

Še en vrhunski koncert v letošnji abonmajski sezoni, ki jo v Gorici prirejajo Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov. V četrtek, 30. novembra, sta v dvorani Pokrajinskega muzeja v grajskem naselju nastopila odlična mlada glasbenika, čelist Oleg Bugaev in pianistka Aleksandra Pavlovič. Bugaev, rojen leta 1980 v Ekaterinburgu, je pravi talent, ki trenutno koncertira daleč naokrog. V domačem mestu je diplomiral leta 1998, pet let kasneje na moskovskem konservatoriju, leta 2005 pa sklenil postdiplomski študij pri prof. Šahovskaji. Doslej je že igral s številnimi uglednimi orkestri in kot solist na pomembnih svetovnih odrih, bil nagradjen na mednarodnih tekmovanjih v Rusiji, Italiji, Franciji in drugod. Njegov repertoar obsega velik del opusa za čelo J.S. Bacha in Beethovna ter komorne sonate različnih skladateljev, med katerimi so Haendel, Boccherini, Paganini, Haydn, Saint-Saens, Schumann, Brahms, Dvorak, Čajkovskij, Frank, Debussy, Piazzolla, Stravinski, Rahmaninov, Prokofjev, Šostakovič in cela vrsta drugih ruskih mojstrov. Aleksandra Pavlovič, po rodu iz Postojne,

je najprej študirala v domačem kraju, nadaljevala na GM v Trstu, nato pa pri vzgojo Emil Komel, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov. Leta 1997 je bila sprejeta na slavni moskovski konservatorij Čajkovski. V naslednjih letih je prejela laskava priznanja na raznih tekmovanjih po Evropi, leta 2004 se je uvrstila v finale na mednarodnem klavirskem tekmovanju G. Pecar v Gorici. Študije v Moskvi je odlično opravila in pridobila štiri nazive: akademski glasbenik-koncertni pianist, učitelj klavirja, korepetitor in komorni glasbenik. Novembra 2004 je končala podiplomski študij, klavir poučuje na glasbeni šoli v Novi Gorici in na SCGV Komel v Gorici. Goriški koncert sta mlada umetnika uvedla s spojitvijo navdihov dveh genijev: izvedla sta namreč Beethovnov Variacije v Es duru na temo iz Mozartove opere Čarobna piščal. Spevni in hkrati vihrevi, polni

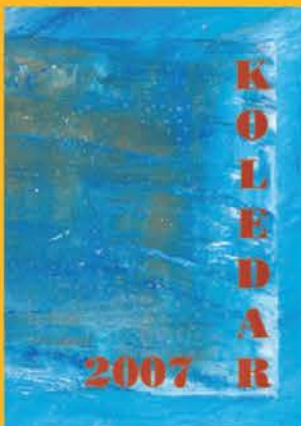
energije, da so čelistu kar pokaže žime, so bili stavki - tradicionalni plesi - Italijanske suite Igorja Stravinskega. V drugem delu je duo Bugaev-Pavlovič izvedel meditativni Impromptu iz cikla Novele Vilka Ukmarja, na koncu pa polnokrvno in briljantno Sonato v d molu

Dmitrija Šostakoviča. Tudi z dodatkom sta glasbenika - v perfektni simbiozi vsak s svojim instrumentom in soigralcem - samo še potrdila, da sta se res "ujela", in tako darovala poslušalcem izjemen večer.

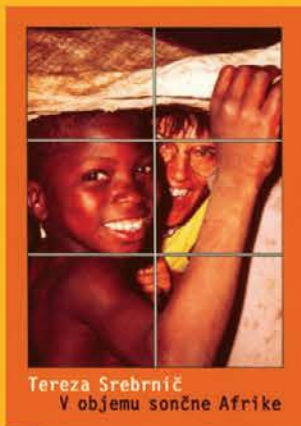
DD

Goriška Mohorjeva družba KNJIŽNA ZBIRKA 2007

Dobite jo pri domačem župniku
in poverjenikih
ter v slovenskih knjigarnah!

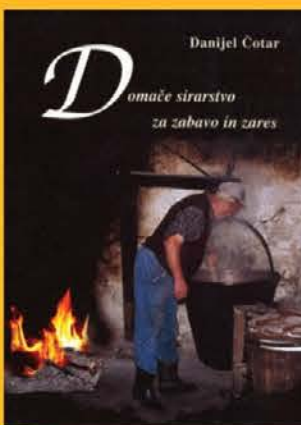
Koledar Goriške Mohorjeve družbe za leto 2007

Tereza Srebrnič
V objemu sončne Afrike

Miroslava Leban:
Mravlja hoče v živalski vrt

Danijel Čotar: Domače
sirarstvo za zabavo in zares

Gledališče Verdi v Trstu

Z Rigolettom uvod
v novo sezono

Gledališče Verdi v Trstu je odprlo letošnjo operno sezono s temnimi toni maščevanja in prekletstva opere Rigoletto Giuseppe Verdija. Groteskna in tragična zgodba grbastega dvornega norca, ki privede hčerko Gildo do smrti, da bi izpolnil svoje slepo maščevanje nad razuzdanim zapeljivcem, je snov enega od največjih uspehov Verdijevega opusa, priljubljenega dela iz skladateljeve "ljudske trilogije", ki je kot pričakovano zagotovilo tržaškemu gledališču popolnoma posrečeno otvoritev. V ponovitvah so se zvrstili razni protagonisti z izmeničnim nastopom dveh ansamblov. Pri vlogi dvornega norca Rigoletta sta se izkazala najprej znameniti baritonist Renato Bruson, pravi veterani te vloge, nato še drugi, prav tako podkovan pevec kot je Paolo Gavanelli, ki je zagnano in z obvladanjem odrskega in glasbenega dogajanja oblikoval lik. Pri svoji izvedbi je Gavanelli prepričal predvsem kot zagrenjen glumač, manj pa na drugi, izrazito patetični plati trpečega očeta, kar ni privedlo do zaželenega sočustvovanja publike, ki je z večjo pozornostjo do njegovih pevskih sposobnosti izrazila vsekakor svoje upravičeno odobravanje. Zelo dober sprejem je doživel tudi nastop tretjega Rigoletta, Devida Cecconija. Vlogo mantovskega vojvode sta

zasedla tenorista Joseph Calleja in večkratni gost tržaškega gledališča Francesco Hong, čigar nedvomne, naravne vokalne sposobnosti so prevladovali nad sporočilnostjo fraziranja. Odlično sta izvedli vokalno zelo zahtevno vlogo Gilde romunska sopranistka Elena Mosuc in kubanska

prikrija marsikateri, bolj nežni odtonek partiture. Režija in kostumi niso nadgradili uprizoritve z dodatnimi spodbudami, saj se je režiser Renzo Giaccheri odločil za uporabo "zgodovinskih" scen izpred tridesetih let in je s spoštovanjem do izvornika postavil zgodbo v renesančno obdobje. Opere najbolj klasičnega repertoarja so jamstvo za polno zasedeno dvorano in tudi tokrat je Verdijeva mojstrovina privabila na vsaki ponovitvi množice gledalcev, ki so nagradili nastopajoče s posebnim navdušenjem. Razvada ploskanja po vsakem bolj znanem odlomku, ki se redno pojavlja ob izvedbah širše znanih oper, je pogojevala primerno dojevanje celote, glasbenega in dramaturškega razvoja predstave, h kateremu je prispevalo tudi "koncertno" razpoloženje pevcev, ki so si na prvi ponovitvi po premieri privoščili, da se priklonijo sredi predstave in obudijo staromodni običaj ponavljanja posebno posrečene prizora. Gledališki muzej Schmidl je ob predstavi postavil v dvorani v pritličju gledališča Verdi razstavo, ki predstavlja s fotografijami, plakati in kostumi pregled vseh tržaških uprizoritev Rigoletta od leta 1851 dalje z zanimivimi spomini na čase, ko so v tržaškem gledališču pela legendarna imena operne scene preteklega stoletja, kot so Giacomo Lauri Volpi, Piero Cappuccilli ali Alfredo Kraus.

Foto Parenzan

pevka Eglise Gutierrez, ki je z dovršeno tehniko obvladala intonacijo, strme višine in mnoge, delikate prehode v pianissimo. Zbor gledališča Verdi je verjetno preveč zaupal v svoje obvladane že tolikokrat izvedenih točk, ki bi potrebovale večjo natančnost. Pod taktirko Daniela Orena je orkester zaigral z živim tonom, čeprav je energičnost prijema

PAL

Kratke

Slovenska skupnost kritična do novih zdravstvenih izkaznic

Slovenska skupnost izraža globoko kritiko do deželne uprave, ki v teh dneh pošilja na dom po celi deželi tako imenovane zdravstvene izkaznice, ki bi morale služiti za koriščenje zdravstvenih uslug in tudi drugačnih storitev, a brez spoštovanja osnovnih pravic naše manjšine. Na teh izkaznicah so namreč imena in priimki popačeni, saj so brez slovenskih črk, kar predstavlja grobo kršitev zaščitnega zakona za slovensko manjšino, pa tudi zakona 482 iz leta 1999, evropske pogodbe za zaščito manjšin, da ne govorimo o italijanski ustavi in o deželnem statutu, vse do mednarodne listine o zaščiti človekovih pravic, saj je pravica do imena in priimka osnovna človekova pravica. Uprava, za katero velja programsko načelo zaščite manjšin, še posebej slovenske, ne sme potem v dejstvih zanikati to skrb in slediti oblikam ravnanja, ki so v Trstu značilni za nacionalistično desnico.

Ker je izkaznice tiskala in izdala družba INSIEL, ki jo dežela nadzira, na pobudo deželne uprave, je jasno, da nihče drug ni kriv za nastali položaj. Slovenska skupnost je zato na razpolago vsem rojakom, ki niso zadovoljni zaradi kršitve točnega pisanja svojega imena in priimka, in jih zato vabi, da izročijo ali na sedežu stranke, ulica Gallina 3 v Trstu, od ponedeljka do petka od 9. do 12. ure, ali krajevnim zastopnikom SSK, deželne zdravstvene izkaznice, ki so jih prejeli, da jih bo stranka vse skupaj vrnila predsedniku dežele, z zahtevo, da se popravi kršitev pravice do imena. / Peter Močnik

Slovenija v Evrolandiji

Pri Krožku za družbena vprašanja Virgil Šček v Trstu je izšel nov, 45. "beli priročnik", strokovna študija tržaškega ekonomista in časnika dr. Egidija Vršaja Slovenija v Evrolandiji. Kot to pove sam naslov, je knjiga na dobrih 180 straneh posvečena uvedbi evra v Republiko Slovenijo bližnjega 1. januarja 2007. To je že enajsta Vršajeva pravno-gospodarska študija v knjižni obliki.

Avtor snov široko zajema, saj v štirih poglavjih obravnava dosedanj razvoj in značilnosti Evropske unije; monetarne sisteme moderne dobe do nastopa evra in sprejetja finančne perspektive 2007-2013; gospodarski in finančni razvoj Slovenije od začetka samostojne države do uvedbe evra; vpliv skupne evropske valute na inflacijo, uspešnost podjetij in utrjevanje skupne evropske pripadnosti.

Podrobno kazalo snovi je objavljeno tudi v italijanščini. Spremno besedo pa je prispeval odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar.

Ob izidu knjige prireja Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček okroglo mizo o pomenu bližnje uvedbe evra v Slovenijo.

Srečanje bo na sedežu Krožka v Vilfanovi dvorani v ul. Gallina 5 v Trstu, v četrtek, 14. decembra 2006, ob 18. uri.

Po pozdravu predsednika Krožka dr. Rafka Dolharja bodo spregovorili prvi guverner Banke Slovenije v neodvisni Sloveniji dr. France Arhar, ravnatelj Zadrudne kraške banke Klavdij Brajnik, predsednik Sekcije za mednarodno trgovino in storitve pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju Aleksander Rustja, pisec spremne besede, odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar in avtor študije dr. Egidij Vršaj. Razgovor bo vodil urednik "belih priročnikov" Ivo Jevnikar. Slovensko zamejsko numizmatično društvo J. V. Valvasor pa bo postavilo priložnostno razstavo bankovcev in kovancev samostojne Slovenije (tolarjev in novih evrov).

Dr. Egidij Vršaj (foto DPD)

Slovenski raziskovalni inštitut in Italijanska unija
Predstavili so načrt Večine
spoznavajo manjšine

Na obmejnem področju je dejavnost slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Sloveniji zelo bogata in pestra. Pogosto pa se omejuje na zaokroženi območji manjšin oz. na specifične prostore slovenske ali italijanske manjšine.

Hkrati večini nista primerno seznanjeni z vsemi dejavnostmi in možnostmi, ki se porajajo znotraj manjšin in se zato le obrobno udeležujejo manjšinskih kulturnih dejavnosti. Tako upravičeno menijo pri Slovenskem raziskovalnem inštitutu. Slori se je zato odločil pripraviti načrt z naslovom Večina spoznavajo manjšine, ki sodi v evropski program Interreg IIIA, s katerim seznaniti javnost o nacionalnih skupnostih na obmejnem teritoriju. Tovrstno informiranje je namreč eden ključnih elementov za razvoj bogate in raznolike družbe, osnovane na vrednotah demokracije, sožitja in medsebojne obogatitve.

Projekt se je začel marca 2006 in se bo zaključil decembra 2007. Kot je na novinarski konferenci pojasnila odgovorna za načrt, 'slorijevka' Zaira Vidali, so partnerji projekta še Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti, Italijanski center za promocijo, kulturo, izobraževanje in razvoj Carlo Combi iz Kopra ter Slovensko kulturna gospodarska

zveza, Svet slovenskih organizacij in Združenje prijateljev časopisa Isonzo/Soča v Italiji. Ravnatelj Slorija, Emidij Susič, ki je pozdravil tudi v imenu Maurizia Tremula, je poudaril, kako tovrstni načrti, ki nastajajo na podlagi evro-

bujal poznavanje Slovencev v Italiji ter Italijanov v Sloveniji in na Hrvaškem med večinskim prebivalstvom v slovensko-italijanskem obmejnem pasu ter vnašal inovativne metode in primere dobre prakse na področju po-

Foto IG

pskih skladov, spodbujajo mirljubna čustva med narodi. Namen pobude je torej izboljšati pretok in izmenjavo podatkov ter olajšati povezovanje in sodelovanje na čezmejnem področju. Projekt naj bi med drugim ob enem povečal poznavanje tematik o večkulturnem in večnacionalnem sožitju na mejnih področjih; naj bi preko izobraževalnih in informativnih dejavnosti spod-

ročanja, vzgoje in izobraževanja v večkulturnem okolju. Načrt je zato namenjen mladim generacijam obeh narodnostnih skupnosti, da bi širil zanimanje mladih večinskih narodov za dejavnosti obeh manjšin in spodbujal aktivno sodelovanje, še posebno pri prireditvah in pobudah, pri katerih sta soudeleženi manjšini. Ciljna skupina projekta so tako dijaki in študentje, pripad-

niki večinskega prebivalstva v tržaški, goriški in videmski pokrajini v deželi F-Jk ter v občinah Piran, Izola, Koper na slovenski strani. Soudeleženi bodo tudi mladi tržaške univerze in Univerze na Primorskem.

Pobuda sloni na treh točkah. Projekt predvideva najprej vrsto informativnih srečanj na večinskih izobraževalnih ustanovah na eni in na drugi strani meje. Predstavitev se deli v tri dele: prvi, uvodni del obravnava različne koncepte države, nacije in naroda, državljanstva, nacionalnosti in narodnosti, jezikovnih avtoht-

onih/zgodovinskih manjšin in nacionalnih manjšin; drugi in tretji del se osredotočata na obe manjšinski stvarnosti tako v Sloveniji kot v Italiji. Ob koncu predstavitev bodo imeli mladi možnost debatariti, postavljati vprašanja in dobiti pojasnila o obravnavanih temah.

Drugi del načrta sloni na raziskavi o stopnji poznavanja manjšin med mladimi pripadniki večin: ti bodo namreč izpolnili evalvacijski vprašalnik o projektu, na katerega bodo odgovarjali ob koncu predstavitev. Začetnim strokovnim srečanjem bosta sledi-

la tudi dva seminarja, ki bosta odprta tudi širši javnosti. Projekt predvideva kot zadnje pripravo in izdajo dvojezične publikacije, katere vsebina bo osnovana na dvojezični multimedijki predstavitvi, ki jo bodo pobudniki uporabljali med dijaki in študenti in ki jo je na novinarskem srečanju predstavila Roberta Vincoletto (Italijanska unija).

Igor Gregori

Zveza cerkvenih pevskih zborov
Poklon Mariju Kogoju

V ponedeljek, 4. decembra, je Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta (ZCPZ) priredila v evangeličansko-luteranski cerkvi na Trgu Panfili vokalno-instrumentalno večer v poklon Ma-

riju Kogoju, ob 50. obletnici smrti. Program si je zamislil in postavil dirigent Adi Danev. Pet solistov, in sicer sopranistka Eleonora Matijašič, altistka Lara Komar, tenorist Miran Žitko

in baritonist Damjan Locatelli so ob spremljavi pianistke Tamare Ražem, ob Komornem mešanem zboru, recitatorju Aleksiju Pregarcu in Godalnem orkestru Arsatelier popeljali poslušalce z glasbo in besedo v svet Marija Kogoja, ki je bil, kot je naglasil v uvodnih besedah Marko Tavčar, morda prvi predstavnik glasbene avantgarde na Slovenskem.

Pri svojem govoru se je Tavčar naslonil na misli, ki jih je za pripravo koncerta zapisal Adi Danev, ki je izdelal pripravljano študijo, ki je služila pevcem in glasbenikom, da so se temeljito pripravili na izvajanje zahtevnih Kogojevih skladb. Iz te študije je Tavčar prebral nekaj odlomkov, iz katerih izhaja težaven položaj Marija Kogoja, ko se je na Dunaju izoblikoval in izšolan glasbenik moral soočiti z novo glasbeno sceno v Sloveniji. Najprej kritika, kasneje pa publika sta Kogoju zagrenila življenje in zato je že leta 1922 postal praktično osamljen na glasbenem področju v Sloveniji. Rešila bi ga lahko strankarska pripadnost, a to ni spadalo v razpon Kogojeve osebnosti. Kogoj je bil pač glasbenik, umetnik, ne pa človek, več političnih spletk. Uvodne besede bi na ponedeljkovem koncertu moral imeti akademik Pavle Merku. Zaradi slabega počutja je v ponedeljek poslal organizatorjem in občinstvu le nekaj misli in pozdrave ter najavil, da bo Kogoju kmalu posvetil predavanje.

PR

Foto PR

OPČINE Minulo nedeljo

Maša za pokojne
kulturne delavce

Prejšnjo nedeljo se je v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah zbralo precejšnje število ljudi, da bi se udeležili sv. maše, ki so si jo ob posebni priložnosti - rojstvu največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna - zamislile in organizirale Zveza slovenskih kulturnih

društev, Slovenska prosveta in Glasbena matica. Ob obletnici Prešernovega rojstva so se vsi prisotni spomnili tudi Simona Gregorčiča, saj letos praznujemo 100-letnico njegove smrti. Spomnili pa so se tudi vseh pokojnih slovenskih, predvsem pa zamejskih ustvarjalcev. Prof.

Alenka Štoka je vsem namenila nekaj priložnostnih misli in poudarila, da sveta maša, ki je za kristjane trenutek sreče in veselja, ni namenjena obžalovanju smrti pokojnih umetnikov, temveč je priložnost, da se jim zahvalimo in jih počastimo. Spomnila se je vseh ljubiteljskih kulturnih delavcev, ki so svoj prosti čas in trud žrtvovali za pestro amatersko kulturno dogajanje na naših tleh. Ob koncu je prof. Štoka izrazila željo, da bi sveta maša, namenjena vsem slovenskim pokojnim umetnikom, postala tradicija.

Župnik g. Franc Pohajač je svoj krajši govor prav tako namenil kulturnim ustvarjalcem. Tudi sam je poudaril važnost, da se jih spomnimo s svetimi obredom in se jim iz srca zahvalimo za bogato kulturno dediščino, ki so nam jo zapustili. "Prosim Boga, da bi tudi sami znali zreti v življenje v imenu slovenske besede", je dejal prisotnim. Sveto mašo je sooblikoval mešani mladinski pevski zbor Trst pod vodstvom Aleksandre Pertot, ki je s svojimi pesmimi navdušil navzoče.

Patrizia Jurincic

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA
in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige Bojane Kralj

UBALD VRABEC
(1905-1992)

v ponedeljek, 11. decembra, ob 19. uri,

v Slomškovem domu v Bazovici; sodeloval bo MePZ Lipa

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK

vabi ob izidu študije dr. Egidija Vršaja

SLOVENIJA V EVROLANDIJI

na okroglo mizo o uvedbi evra v Slovenijo

v četrtek, 14. decembra 2006, ob 18. uri

v Vilfanovi dvorani v ul. Gallina 5 v Trstu.

Po pozdravu predsednika Krožka dr. Rafka Dolharja bodo spregovorili prvi guverner Banke Slovenije v neodvisni Sloveniji dr. France Arhar, ravnatelj Zadrudne kraške banke Klavdij Brajnik, predsednik Sekcije za mednarodno trgovino in storitve pri SDGZ Aleksander Rustja, pisec spremne besede, odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar in avtor študije dr. Egidij Vršaj. Razgovor bo vodil urednik "belih priročnikov" Ivo Jevnikar.

Slovensko zamejsko numizmatično društvo J. V. Valvasor bo pripravilo priložnostno razstavo slovenskih evrov ter bankovcev in kovancev samostojne Slovenije.

Goriška Mohorjeva družba / Tržaška knjigarna

Tržaška predstavitev knjižne zbirke in Koledarja 07

Tržaška predstavitev knjižne zbirke Goriške Mohorjeve družbe za leto 2007 ter Koledarja je tudi tokrat potekala v Tržaški knjigarni, kot je že vrsto let tradicija.

Po uvodnem pozdravu solastnika knjigarne Igorja Starca je prisotne pozdravil še tajnik pri GMD Marko Tavčar, ki je takoj prepustil besedo uredniku Koledarja, g. Markuži. Zgodiški župnik je poudaril, kako Koledar prinaša iz leta v leto vedno nove argumente, ki pričajo o živahnosti naše manjšine v Italiji. "Je ogledalo kulturne in verske dejavnosti našega življa. Koledar prinaša tudi letos veliko prispevkov: gre za članke verske, zgodovinske, družboslovne, poljudnoznanstvene in leposlovne narave, s katerimi potrjuje svojo nenadomestljivo vlogo zapisovalca pomembnih dogodkov domačih družbenopolitičnih premikov ter delovanja številnih ustanov, organizacij in društev v našem zamejstvu. Obenem Koledar opozarja na jubileje zaslužnih osebnosti ter se spominja pomembnih oseb na verskem in kulturnem področju, ki so nas v minulemu letu zapustili", je povedal g. Markuža, ki se je pri opisu prispevkov zau-

stavil pretežno ob tistih, ki so bolj neposredno vezani na tržaško stvarnost. Urednik ni seveda pozabil omeniti, da "je opremo koledarskega dela prispevala Magda Starec Tavčar. Marko Tavčar pa je v nadaljevanju večera predstavil knjižno

zbirko ter avtorje posameznih del. Prva je bila na vrsti goriška učiteljica Tereza Srebrnič, ki je s svojo knjigo spominov V objemu sončne Afrike podala prisrčen in dragocen vpogled v zapleteno in hudo stvarnost, s katero se je soočala v Maliju in v Zambiji, kamor je odšla kot prostovoljka, da bi v sklopu razvojnih projektov

in zares Danijela Čotarja pa je po besedah Marka Tavčarja "neobičajna knjiga za našo zbirko", saj je neke vrste 'duhovit' priročnik za izdelavo sira. Avtor je namreč knjigo namenil tako začetnikom kot tudi izučenim sirarjem. Publikacija vsebuje še poglavja z razmišljanji o tem plemenitem poklicu in o številnih

postopkih, po katerih je knjiga nastala.

Marko Tavčar je kot zadnje predstavil občinstvu še knjigo zbirke Naše korenine z naslovom Ubald Vrabc, ki jo je napisala Bojana Kralj ob stoletnici rojstva zamejskega glasbenika.

dobrotah, ki jih lahko pridobimo iz mleka. Avtor je med predstavitvijo še posvaril mlade sirarje, naj raje posnemajo domači, 'blagi' način izdelave sira, za katerega je značilna domišljija in iznajdljivost sredozemskega sveta, ki se zoperstavlja industrijskemu postopku izdelave mlečnih izdelkov, ki je tako značilen za proizvajalce iz severne Evrope. Ilustracije v knjigi so sad domišljije Danile Komjanc, grafično je publikacijo oblikoval Franko Žerjal. Fotografije pa sta knjigi prispevala avtor sam in njegov sin Miloš.

Knjiga za otroke Mravlja hoče v živalski vrt je prvenec tržaške avtorice Miroslave Leban, ki je svoje pravljice občasno objavljala v mladinskih revijah ali pa jih je pisala za tržaški radio. Knjiga prinaša dvajset zgodb, v katerih se s pripunimi ilustracijami Paole Bertolini Grudina spletajo pripovedi o domačih in gozdnih živalih, ki se ravno tako kot ljudje spopadajo z velikimi problemi, katere je vsekakor potrebno čim prej rešiti. Knjigo je oblikoval Walter Grudina, ki je na tržaški predstavitvi orisal tehnične in ilustratorske

postopke, po katerih je knjiga nastala.

Marko Tavčar je kot zadnje predstavil občinstvu še knjigo zbirke Naše korenine z naslovom Ubald Vrabc, ki jo je napisala Bojana Kralj ob stoletnici rojstva zamejskega glasbenika.

IG

Obvestilo

Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva topla vabita k duhovni pripravi na Božič, ki bo v četrtek, 14. decembra, pri šolskih sestrah pri sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34 v Trstu. Začetek ob 16. uri s sveto mašo. Sledilo bo družabno srečanje.

Združenje prostovoljcev Hospice Adria onlus vabi na predavanje "Medicina in etika", ki ga bo imel dr. Živko Lupinc v četrtek, 14.12. 2006, ob 17. uri, v razstavnih dvoranah, ki nam jo nudi na razpolago Zadruga kraška banka v ul. Ricreatorio 2, na Opčinah. Vljudno vabljeni.

Darovi

Za cerkev v Bazovici: v spomin na pokojno botro Maruško daruje Magda Marc 50,00 evrov, v spomin na pokojnega Edija Kalca daruje Ema Krizmančič 10,00 evrov, v spomin na pokojno Karlo Mahnič daruje Zelka Krizmančič 20,00 evrov, v spomin na pokojno Karlo Mahnič daruje družina Mezgec 20,00 evrov, v spomin na pokojnega Srečkota Stoparja daruje Pavla z družino 25,00 evrov, ob obletnici smrti pokojne žene Dore Mevlja por. Arduini daruje mož Franco 40,00 evrov.

Za padriško cerkev: v spomin na Edija Kalca daruje Sandra z družino 20,00 evrov.

Za Slomškov dom Bazovica: v spomin na Edija Kalca darujeta

Silvana in Stojan 15,00 evrov.

Za cerkev v Gropadi: v spomin na Edija Kalca in Pierino Ghezzi daruje Zelka Krizmančič 20,00 evrov, v spomin na pokojno Pierino Ghezzi in Edija Kalca darujeta Sonja in Nada 20,00 evrov.

V spomin na pokojno Karlo Mahnič daruje družina Mezgec 20,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na pokojnega Srečkota Stoparja daruje snaha Pavla z družino 25,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Ob obletnici smrti pokojne žene Dore Mevlja por. Arduini daruje mož Franco 40,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na pokojno botro Maruško daruje Magda Marc 50,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na pokojnega Edija Kalca daruje Ema Krizmančič 10,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na pokojno Karlo Mahnič: daruje Zelka Krizmančič 20,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na pokojnega Edija Kalca daruje Sandra z družino 20,00 evrov za cerkev v Padričah.

V spomin na pokojnega Edija Kalca darujeta Silvana in Stojan 15,00 evrov za Slomškov dom v Bazovici.

V spomin na pokojnega Edija Kalca in Pierino Ghezzi daruje Zelka Krizmančič 20,00 evrov za cerkev v Gropadi.

V spomin na pokojno Pierino Ghezzi in Edija Kalca darujeta Sonja in Nada 20,00 evrov za cerkev v Gropadi.

Branje / Revija Škrat Nova jesenska številka

Jesenska številka vzgojno-izobraževalne revije Škrat ponuja spet zanimivo branje.

Prof. Zora Tavčar v rubriki o nekdanji jugoslovanski književnosti predstavlja enega najvidnejših srbskih pisateljev, Danila Kiša (1935-1989), in odlomke iz njegovih del Vrt, pepel (1965) ter Grobnica za Borisa Davidoviča (1973). Iz zapisov radijskih oddaj O slovenskem slikarstvu, ki jih je v sedemdesetih letih pripravil prof. Josip Tavčar za Radio TS A, bomo izvedeli, kaj sta o prvem slovenskem marinstu, Albertu Sirku, novembra 1974 povedala Milko Bambič (1905-1991) in Avgust Černigoj (1898-1985). Etnologinja Tanja Tomažič posreduje nekaj nenavadnih anekdot o muzejskih prostorih. Z izborom ljubezenskih pisem neznanega vojaka na vietnamski ali korejski fronti, ki so izšla leta 1969 v knjigi Niente e cos'è sia, se prof. Zora Tavčar spominja pred kratkim preminule italijanske novinarka Oriane Fallaci.

Dramski igralec Boris Ostan je prijazno posredoval svoj nagovor, ki ga je imel na posebni prireditvi v nedeljo, 15. oktobra, ob 185. letnici Narodnega muzeja Slove-

nije in ki bo objavljen v nadaljevanju. Dobrodošel ostaja jezikovni kotiček, ki ga ureja prof. Diomira Fabjan Bajc, v katerem nas avtorica opozarja na tiste besede, ki jih pomotoma zamenjamo, zato ker so si med seboj podobne ali zaradi vpliva italijansčine. Zaven in poučen je tudi jezikovni kviz, pri katerem lahko preizkusimo poznavanje redkih slovenskih besed. Na izlet v dolino Zilje nas vabijo krajinске, zgodovinske in kulturne zanimivosti, o katerih piše Marko Filipčič.

O bogati dejavnosti Bambičeve galerije na Opčinah poroča Vanja Cvelbar: Sanje so del resničnosti je naslov zadnjega podviga akademske slikarke Cecilije Černe, ki ga je na otvoritvenem večeru predstavila prof. Jasna Merku'. V prispevku Kjer dragi spe nam po pokopu... pa odgovorna urednica, Jelka Cvelbar, svetuje o tem, kako otrokom predstaviti smrt kot sestavni del življenja.

Na zadnjih straneh bomo odkrili še Od kod kobilicam ljubezen do vode in podrobnosti o mednarodni izmenjavi mladih, ki je potekala avgusta v Lendavi v okviru evropskega programa Youth.

AL

Tudi letos med nami

Zbornik slovenskega športa v Italiji

Pred nedavnim so v prostornih Zadruga kraške banke na Opčinah predstavili vsakoletni Zbornik slovenskega športa v Italiji, ki je izšel po vrsti že deseti. Neutrudni športni novinar Branko Lakovič, vestni zapisovalec našega športa, je tudi letos v zajetno, ob jubileju še obogateno publikacijo, ujel v bistvu celotno enoletno delovanje (sezona 2005/2006) klubov, ki so včlanjeni v Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, in zamejskih posameznikov, ki tekmujejo drugje na najvišji ravni.

Nov Lakovičev založniški trud je predstavil profesor Bojan Pavletič, eden izmed pionirjev zamejskega športa in medijskega poročanja o njem. Veselil se je razvoja našega športa, če pomislimo, da so pred štiridesetimi leti na osmih

Zamejskih športnih igrah stali vsi rezultati na štirih straneh biltena, danes pa dejavnost našega zamejskega športnega gibanja komajda spravimo v debelo knjigo. Almanah šteje 464 strani, kar 492 fotografij, avtorju je pri njegovi sestavi pomagalo devet fotografov in 34 sodelavcev. Na naslovnici je le-

Foto DPD

vsako zamejsko hišo. Kljub temu da je publikacija dvojezična, pa je ugotavljal, da se med Italijani žal še ni oprijela, pa čeprav jih je v našem športnem okolju nič koliko. Zadnje strani knjige je avtor letos namenil objavi najboljših izdelkov likovnega in literarnega natečaja Drobci iz športnega sveta, ki ga je ZSSDI tudi letos razpisalo za osnovnošolce oziroma nižješolce s Tržaškega in v Goriškega. Predstavitev Zbornika so popestrili tudi z nagrajevanjem mladih umetnikov, v imenu ocenjevalne komisije se je o njih pohvalno izrazila umetnostna kritičarka, prof. Jasna Merku'.

Manj zadovoljen je bil z vsebino in jezikovnim vidikom arh. Marino Kokorovec, predstavnik žirije, ki je vrednotila prispevke mladih piscev. Prihodnja odmevna pobuda Združenja slovenskih športnih društev v Italiji in slovenskih medijev v zamejstvu bo nagrajevanje Naš športnik, v četrtek, 14. decembra, v Večnamenskem središču pri Briščikih.

HC

Z izleta Kluba prijateljstva (1)

"Na Dolenjskem je fletno..."

Dne 16. oktobra smo v zgodnjem svežem jutru posedli v avtobus, večina v centru Trsta, nekaj na Opčinah. Lahna burja nam je nekoliko ohladila kosti. Zato je bilo ozračje v avtobusu toliko prijetnejše. Kar kmalu smo smuknili skozi mejni prehod in hitro je minil čas, ko smo že prispeli na lepo Dolenjsko. Pot so nam krajšali voditelji, ki so nam v glavnih potezah orisali pot in kraje, v katerih smo imeli postanke. Največ sta nam povedala prof. Aldo Stefančič in prof. Vera

Puntar Bizjak. Ivan Buzečan pa je prihranil večino besed za zadnji del našega potovanja.

Medtem ko smo poslušali, sem opazovala pokrajino, ki je kar drvela mimo nas. Očem se je prilegel pogled na zeleno, pomirjajočo barvo polj, travnikov in z gozdovi poraščeni gričev. Jesen je komaj komaj začela lahno barvati vrhove dreves v nežne rumeno-oranžne-rjavkaste barve. Naenkrat smo se znašli v soteski, kjer me je skoraj dvignilo s sedeža začudenje: Kaj smo zašli na Kras? Sive skale je

namreč krasilo grmovje rdečega ruja. Potem pa spet spokojno zelenje, vse do našega prvega cilja: Nova Štifta. Med potjo smo se za kratek čas ustavili v Sodražici, rojstnem kraju kiparja Franceta Goršeta, ki je precej let poučeval risanje in umetnostno vzgojo na tržaških šolah, se nato odselil v Združene države Amerike in še kam, končal pa svojo življenjsko pot v Svečah na avstrijskem Koroskem. Tam nam je zapustil svojo umetnostno galerijo, polno kipov v notranjosti in na vrtu. Pred leti smo si jo ogledali.

Nova Štifta! Moram reči, da sem si jo predstavljala popolnoma drugače. O njej sem vedela le to, da je božja pot, da v oltarju kraljuje Marija (predstavljala sem si bel kip), da je sredi zelenja, na samem, le majhen samostan je poleg cerk-

ve. Vse to drži (razen kipa). Toda, da kraljuje med zelenjem prav pred cerkvijo in samostanom goščna, skoraj 400 let stara lipa, te-

ga nisem vedela. Ta lipa je prava zanimivost. V njeno krošnjo so speljane dolge, pravzaprav visoke, lesene stopnice in na vrhu je lese-

na hišica. Nekateri izletniki so kar začeli plezati po stopnicah.

/ dalje
Nada Martelanc

Toponomastika

Table, tablice in napisi

Vprašanje dvojezičnih napisov in tabel na južnem Koroškem je lani, tako rekoč med pripravami proslav ob 50. obletnici podpisa avstrijske državne pogodbe, zaposlovalo sam vrh avstrijske države. V ta namen je tedanji kancler Schüssel sklical t.i. konferenco o soglasju. Na dunajskih in kasneje koroških posvetih naj bi se predstavniki večine in manjšine zedi-

vela eno samo zimo, saj sta jo pred kratkim demontirala deželni glavar Haider in njegov namestnik Dörfler: dvojezično tablo z enako velikima napisoma v obeh jezikih sta nadomestila z enojezično, kateri je dodana manjša tablica v slovenskem jeziku. Zgodilo se je pač tisto, kar sta pred volitvami napovedala s postavitvijo podobne table v Pliberku, kjer naj bi morala stati

roških Slovencev (NSKS) je na zadnji seji temeljito razpravljalo tudi o tem vprašanju ter ugotovilo, da sta NSKS in Enotna lista (EL) kot edini slovenski organizaciji takoj in neposredno protestirala proti odstranjevanju tabel. Predsedstvo NSKS pozitivno ocenjuje in ugotavlja, da sta širša javnost in slovensko zunanje ministrstvo jasno obsodila Haiderjevo početje. Hkrati predsedstvo NSKS "z ogorčenjem ugotavlja, da avstrijska vlada s kanclerjem Schüsslom na čelu ni obsodila tega škandaloznega napada na ustavni red in na pravno državo". "S svojim molkom daje Schüssel potuho Haiderju in ga s tem podpira. Pozivamo zvezno vlado, naj končno poskrbi, da se bojo tudi na Koroškem spoštovala pravila demokratične pravne države."

Predsedstvo NSKS je znova obsodilo podpisno akcijo koroškega hajmatdinstva in njegovega predsednika Josefa Feldnerja proti televizijski oddaji "Nur für Deutsche" ("Samo za Nemce", 7.11.2006) in sprašuje, ali gre za tisti "novi dialog", o katerem je bil govor, ko so slovesno podpisali dokument 9. oktobra 2006 pred deželnim dvorcem v Celovcu. Zgovoren je tudi vztrajni molk t.i. Karnerjeve skupine (slovensko stran v tej skupini predstavlja Sturm ZSO in Sadovnikov SKS) spričo vznemirljivih dogodkov v Žvabeku.

PR

nili glede namestitve novih (ali bolje rečeno dela manjkajočih) dvojezičnih tabel na južnem Koroškem. Nekaj dvojezičnih tabel so z velikim medijskim kritjem vsekakor postavili, med temi tudi tablo na Suhi. Slednja je preži-

"običajna" dvojezična tabla. Tablo so postavili pred volitvami in pred pliberškim jomakom, to je največjim ljudskim praznikom na odprtem na južnem Koroškem. Predsedstvo Narodnega sveta ko-

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Lepota luknjic na licu

Ženske revije me na neki način odbijajo. Že res, da mi je všeč listati po njih, gledati fotografije in zreti v oči kloniranih fotomodelov, ki ti ponujajo nemogoče modne trende, v veliko večji meri me pa odbija tista obsedenost z nekim lepotnim merilom, ki dela iz žensk nezadovoljne vojakinje. V naprežanju za dosego lepotnih modelov, ki ne jemljejo več v poštev tega, kar dela človeka edinstvenega.

Zato tudi ne kupujem ženskih revij, v prvi vrsti, ker me dolgočasijo modne strani in ker lepotni nasveti niso nikoli zgolj nasveti, kako npr. izkoristiti limonin sok za lasni lesk ali mehčanje suhe kože na komolcih, pač pa reklamna sporočila za nove preparate. Zato mi tudi veliko bolj ustrezajo revije o zdravju ali psihologiji. V eni takih zelo poljudnih revij, ki na enostaven način spregovore o fizičnem in mentalnem dobrem počutju, sem naletela na inovativen članek o lepoti, sestavljen iz nešteti slik in pripisov k vsaki sliki. Poljski fotograf se je odpravil v nekaj med seboj tako oddaljenih držav, kot so Poljska, Francija, ZDA, Mehika in Namibija, poiskal mlade in manj mlade obraze preko oglasa v lokalnem časopisju ter vsakogar od njih vprašal, zakaj se čuti lepega. Rezultat je bil dolg članek, poln živobarvnih fotografij, s katerih je zrl v bralca nešteto zadovoljnih oči. Ti ljudje so srečni. Misel te prešine takoj, ko jih ugledaš. In zatem prebereš, zakaj se debelejša črnka iz San Francisca ali dvanaestletno poljsko dekle počutita zelo dobro v svoji koži. "Lepa sem, ker me imajo prijatelji rado ravno takšno, kakršna sem", "lepa sem, ker se še vedno znam vsako jutro nasmehnuti novemu dnevu", "lepa sem, ker, ko se nasmejem, imam

male luknjice na licih, kakršnih nima nihče drug v vasi tu v Namibiji", "lep sem, ker so me starši naučili, da vedno zaupam vase in me je to vedno rešilo".

In da denar ni vse, kaže tudi podatek, ki je pripisan k vsaki sliki. "Višja tajnica. Mesečni dohodek: 3500 evrov v San Franciscu." DJ. Mesečni dohodek: 1500 evrov v Franciji". "Študentka. Občasna prodajalka na domu. Mesečni dohodek: 200 evrov v Franciji". "Dijakinja. Mesečni dohodek: 0 evrov" na Poljskem. itd.itd.

"Lepa sem, ker sem postala mati. Ko sem s svojim otrokom, se počutim v sozvočju s celim svetom", "lepa sem, ker znam plesati in znam to svojo radost dati tudi drugim", "lep sem, ker verujem v Boga in ker smo vsi njegovi otroci lepi", "lep sem, ker sem se odločil, da se kot odrasel človek zopet vpišem v šolo, da dokončam to, kar sem začel", "lepa sem, ker mi je mož ravno včeraj rekel, da me obožuje", "lepa sem, ker sem mehko okrogla in ker mi vsi pravijo, naj ostane taka, kakršna sem", "lep sem, ker smo z brati v naši družini zelo povezani in nam je druženje še vedno v veliko veselje" itd.itd.

Obrazi zelo normalnih oseb te gledajo s te živopisanih fotografij; na slednjih čisto navadni naslanjači in veliki hladilniki s prilepljenimi lističi, zelene kuhinjske stene in drevesa pred hišo, klekljanje v roki in čopič za barvanje lesa, recepti za sladice in živopisan strojček za kavo. Vse zelo normalno in vsakdanje. Občutek, ki me preveva ob listanju po vseh teh očeh, trepalnicah, belih in temnejših polteh in bolj ali manj pisanih puloverjih, je, kako včasih pozabljamo, kaj je prava lepota in kako jo lahko najdemo v vsakem od nas.

KB
1909

SOCIETÀ FINANZIARIA PER AZIONI
FINANČNA DELNIŠKA DRUŽBA

Upravni odbor sporoča, da so bile vplačane vse redne delnice, ki so bile izdane na osnovi sklepa skupščine o dokapitalizaciji z dne 9. oktobra 2006. Po vplačilu je kapital družbe 20.000.006,00 €.

Delničarjem se zahvaljujemo za izkazano zaupanje.

www.kb1909.it

Napetosti med romsko družino in prebivalstvom so morda spodbujali iz ozadja

Poskusi oslavitve vladne koalicije in razpisa predčasnih volitev

Nekateri dogodki, ki so se v Sloveniji zgodili v zadnjih nekaj tednih, v javnosti in politiki vzbujajo različne ocene in domneve. Veliko naj bi bilo podrobnosti, ki navajajo k mnenju, da se vse ni dogajalo slučajno in morda zaradi pomanjkljive demokratične zrelosti in zavesti prebivalstva. Kako je bilo mogoče, da je nenadoma izbruhnil srd prebivalstva zoper sicer sporno romsko družino Strojano na območju Ambrusa pri Ivančni Gorici na Dolenjskem? Zakaj so v velikem delu Dolenjske z ovirami čez ceste in postavljanjem vaških straž hoteli preprečiti prihod omenjene romske družine? Glasovi o tem, kje se bodo javno ožigosani Romi domnevno naselili, so se širili skoraj s svetlobno hitrostjo, pri čemer so se odzvali tudi župani iz opozicijskih strank, ki so svoje občane pozivali (župan Kočevja Janko Veber tudi prek lokalne radijske postaje), naj preprečijo, da bi "Cigani" prišli k njim. Informacije so se širile tudi v tujino, kjer so družini Strojano namenili razsežnosti, ki naj bi bile odločilne kar za celotno Slovenijo in njeno demokratično ureditev. Predsednika vlade Janeza Janša je med obiskom na Finskem neka

časnikarka vprašala, zakaj so v Sloveniji preselili vso romsko skupnost. Kljub temu da morda tudi ukrepi policije, vlade in njene komisije za zaščito romske skupnosti v Sloveniji niso bili pravilni in dovolj učinkoviti, v nekaterih okoliščinah, posebno v vladnih strankah, vztrajno trdijo, da so napetosti med romsko družino kot izbrisani, minister dr. Milan Zver jih je označil kot prišepetovalce iz ozadja, da bi ustvarili napetosti v državi in zmanjšali ugled in verodostojnost vlade. V reviji Mag je Danilo Slivnik zapisal, da gre za provokatorje. Vlado naj bi oslabili in nemara povzročili tudi razpad koalicije še nekateri drugi dogodki. Skupina pripadnikov drugih narodov iz nekdanje SFRJ, ki se predstavljajo kot izbrisani, ker si po razpadu nekdanje skupne države niso uredili statusa v Sloveniji, je zoper krivice, ki so jim bile domnevno povzročene, protestirala v sosednjih obmejnih krajih v Italiji, v Franciji in v Evropskem parlamentu v Bruslju. Nihče med njimi pa ni povedal, da so bili iz raznih evidenc izbrisani samo nekaj časa, sedaj pa imajo vsi status, ker

so si pridobili slovensko državljanstvo ali pa dovoljenje za bivanje v Sloveniji. Zoper vlado je bila uperjena tudi zahteva LDS, naj državni zbor obravnava delo in odgovornost ministra za kulturo dr. Vaska Simonitija. Pri vodenju resorja naj bi napravil veliko napak, zaradi česar naj bi ga odstavili. Dr. Vasko Simoniti naj bi bil zlasti kriv za "politizacijo" in kadrovske čistke na javni radio-televiziji. Vendar je bil predlog za nezaupnico zavrnjen in zato kulturni minister ostaja na svojem položaju. Parlament je na izredni seji 1. decembra sprejel zahtevo predsednika vlade Janeza Janše, naj razreši Janeza Drobničiča, ministra za delo, družino in socialne zadeve. Premier ni bil zadovoljen z njegovim delom in mu ni več zaupal. Minister ni hotel sam odstopiti, zaradi česar se je o njegovem delu razvila razprava, ki pa so jo poslanci iz opozicijskih strank izrabili predvsem za kritike in napade na celotno vlado. Minister Janez Drobničič je bil odstavljen, toda poslanci iz njegove stranke, Nove Slovenije, krščanske in ljudske stranke, so sporočili, da bo stranka ostala neomajni in morda še bolj čvrsti del sedanje vladne koalicije. S to napovedjo so

spodletela pričakovanja opozicije, da bo vladna koalicija spričo nastalih nasprotij razpadla, s čimer bi nastali pogoji za nastanek vladne krize in tudi za predčasne parlamentarne volitve, ki bi lahko bile spomladi leta 2007. **Vlada odločno ukrepa in je deležna podpore javnosti** Vlada je sprejela nekaj nujnih ukrepov. Na čelo komisije za zaščito romske etnične skupine je namesto ministra za Šolstvo in šport dr. Milana Zvera imenovala dr. Janeza Podobnika, ministra za prostor in okolje. Ta je dejal, da bo komisija pri svojem delu od vseh zahtevala spoštovanje ustave in zakonov. Najprej bodo poskrbeli za namestitev družine Strojano v neko trajno prebivališče, potem pa preučili zakonski položaj obstoječih romskih naselij. Policija je denarno kaznovala pripadnike vaških straž, ki so policijska vozila, namenjena na urjenje v Gote-nico pri Kočevju, ustavljali in jih pregledovali, če v njih morda niso člani družine Strojano. Vlada Janeza Janše uživa podporo javnosti. Če bi bile volitve sedaj, bi Slovensko demokratično stranko pod vodstvom Janeza Janše podprlo 23 odstotkov volilcev.

Marijan Drobež

Kratke

Začetek triindvajsete sezone muzejskih večerov v Idriji

Mestni muzej v Idriji je začel triindvajseto sezono tradicionalnih kulturnih prireditev z naslovom Muzejski večeri. Le-ti so namenjeni obravnavi in preučevanju dogodkov in osebnosti iz idrijske preteklosti, ki so pomembni tudi za širša okolja oz. za celotno državo. Na prvem predavanju nove sezone je univ. dipl. inž. gozdarstva Maksimiljan Mohorič govoril o temi Vodni transport in razvoj klavž v srednji Evropi. Plavljenje po rekah in potokih je bila

glavna oblika transporta lesa v Evropi v preteklem tisočletju. Najprej so plavili nepovezani les. Za izboljšanje plavljenja so na gorskih vodotokih gradili pregrade, tako imenovane klavže, za katerimi se je zbrala velika količina vode. Les, ki so ga plavili s pomočjo klavž, so zaustavili z grabljami. Kasneje so začeli okrogel in žagan les povezovali v splave, s katerimi so ga odplavljali na velike razdalje. Klavže na reki Idrijci in njenih pritokih so več stoletij zagotavljale oskrbo rudnika živega srebra z lesom. Na Idrijskem je ohranjen edinstven sistem klavž v Evropi.

Na prvem naslednjem muzejskem večeru bo zgodovinar in umetnostni zgodovinar Janez Kavčič obravnaval kulturno dediščino Spodnje Idrije.

V Sloveniji doslej najbolj temeljit popis nepremičnin

V Sloveniji se je 1. decembra pričel popis nepremičnin, ki ga vodi in usmerja Geodetska uprava. Popis bo trajal do konca aprila leta 2007, izvajalo pa ga bo okoli tisoč popisovalcev, ki so jih za to delo posebej usposobili. Kot navajajo, bo popis služil ugotavljanju lastnikov poslopij in stanovanj, ki bodo morali biti vpisani v zemljiške knjige, čemur pa nekdanja skupna država zaradi prevladujoče t.i. družbene lastnine ni posvečala skrbi in pozornosti. Zaradi tega zelo veliko lastnikov svojih nepremičnin nima vpisanih v zemljiško knjigo in druge zemljiškopravne listine.

Generalni direktor Geodetske uprave Slovenije Aleš Seliškar je izjavil, da bodo popisali skupaj okoli milijon 600 tisoč stavb, stanovanj in drugih delov oz. pritoklin v stanovanjskih in drugih objektih. Stroški popisa bodo predvidoma znašali okoli dve milijardi dolarjev. S popisom želijo vzpostaviti popolne nepremičninske evidence in poenostaviti vpis nepremičnin v geodetske evidence in, kot napisano, v zemljiško knjigo. Nepremičninski trg želijo urediti tako, da bodo odločitve pri prodaji ali nakupu nepremičnin lažje, postopki pa hitri, varni in enostavni. Register prebivalstva bodo dopolnili s številkami stanovanj, s tem pa olajšali izvedbo naslednjih popisov prebivalstva in zagotovili učinkovitejšo ukrepanje ob naravnih in drugih nesrečah. V javnosti pa prevladuje mnenje, da je najpomembnejši cilj popisa nepremičnin pridobiti podatke, na osnovi katerih bi država odločala o uvedbi posebnega davka na zgradbe, stanovanja in druge nepremičnine v uporabi ali pa opuščene.

Razstava dokumentov za nov sedež Goriškega muzeja v Solkanu

V Vili Bartolomei v Solkanu je na ogled razstava elaboratov za ureditev novega sedeža Goriškega muzeja v omenjeni vili. Sedež in oddelke ter druge dejavnosti osrednje muzejske ustanove na Goriškem naj bi namreč prenesli iz gradu Kromberk v Vilo Bartolomei, ki jo sicer Goriški muzej že poseduje. Na novem sedežu bi bila raznolika dejavnost Goriškega muzeja lahko še bolj učinkovita in javnosti celovito predstavljena.

Omenjene elaborate za ureditev novega sedeža Goriškega muzeja so pridobili na javnem arhitekturnem urbanističnem natečaju, ki so ga pripravili Mestna občina Nova Gorica, Goriški muzej in Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije. Ob tem dodajamo, da so se za preselitev Goriškega muzeja v Vilo Bartolomei v svojih programih zavzeli tudi skoraj vsi kandidati, ki so se na nedavnih lokalnih volitvah potegovali za funkcijo župana mestne občine Nova Gorica.

Še počastitve pesnika Simona Gregorčiča

Na Goriškem se nadaljujejo prireditve, razstave in drugačne slovesnosti v počastitev pesnika Simona Gregorčiča ob 100-letnici njegove smrti. Občina Kobarid in Tolminski muzej sta v pesnikovi rojstni hiši na Vrskem predstavila prenovljeno zbirko Simona Gregorčiča, ki je dopolnjena in obogatena z novimi predmeti in stvaritvami o njegovem življenju in delu.

V preddverju zgradbe Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici bo do konca leta na ogled dokumentarna razstava o pesniku, duhovniku in zaslužnem narodnem delavcu. Krajevna skupnost v Novi Gorici pa je pripravila razstavo o Simonu Gregorčiču in slikarju Jožefu Tomincu ob 140-letnici njegove smrti. Predstavljenih je več izdaj Gregorčičevih pesmi, od leta 1877 pa do letošnjega leta, ko je minilo 100 let od njegove smrti. Ogledati pa si je mogoče tudi 15 reprodukcij umetniških del slikarja Jožefa Tomina. Tudi ta razstava v novogoriški galeriji Frmaž bo odprta do konca tega leta.

Jemanje zdravil, naročenih prek interneta, je lahko zelo tvegano V Sloveniji velika akcija za varno in pravilno rabo zdravil

V Sloveniji na pobudo Zavoda za zdravstveno zavarovanje poteka velika in množična akcija o vseh vidikih rabe in odnosa do zdravil. Zdravniki v ambulantah po vsej državi, specializiranih ustanovah in bolnišnicah predpišejo letno 14,7 milijonov receptov za zdravila: povprečno torej malo več kot sedem receptov na prebivalca države. Stroški za zdravila na recept (v breme obveznega in prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja ter upoštevaje samoplačniške recepte) so lansko leto znašali okoli 97 milijard tolarjev oz. 404,8 milijonov evrov, kar predstavlja več kot šestino vseh stroškov za zdravstvo v Sloveniji.

Udeleženci akcije o zdravilih poučarjajo, da njen namen ni zmanjšati pravice in potrebe po zdravilih, temveč izboljšati odnos in odgovornost do njih. Gre seveda tudi za obvladovanje stroškov, saj ima-

jo ljudje po domovih za okoli milijardo tolarjev zdravil, ki jih ne uporabljajo ali pa jim je potekel rok trajanja. Ob tem pa v Zavodu za zdravstveno zavarovanje, na ministrstvu za zdravje in v drugih zdravstvenih organih poudarjajo, "da si danes ne moremo več predstavljati življenja brez zdravil. Četudi smo sicer zdravi, nas občasno doleti kaka zdravstvena nevšečnost in tako postanemo uporabniki zdravil. Zdravila pomembno pripisujejo k uspešnejšemu preprečevanju bolezni in hitrejši ozdravitvi, skrajšujejo čas zdravljenja v bolnišnici in odsotnosti z

delu, izboljšujejo kakovost življenja in tudi pomembno prispevajo k daljši življenjski dobi. Vendar pa tveganje za nastanek škodljivih stranskih učinkov narašča z večanjem števila zdravil, ki jih bolnik uživa. Pri bolnikih, ki jemljejo več zdravil sočasno, je potrebna še dodatna skrb."

V Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije so se opredelili tudi do naročanja zdravil po svetovnem spletu. O tem so v priročniku o varni in pravilni uporabi zdravil napisali naslednje: "Z razvojem interneta se je dostopnost do nekaterih zdravil zelo povečala. Treba pa je vedeti, da je lahko jemanje zdravil, ki jih nabavimo po tej poti, tudi tvegano, saj je vir takšnih zdravil pogosto neznan. Njihova kakovost lahko tudi bistveno odstopa od zahtevanih meril. Celo več, dogaja se, da lahko zdravila, naročena po nepreverjenih spletnih naslovih, ogrozijo zdravje uporabnika in celo povzročijo smrt."

M.

Komentar

Videz in ozadja dogajanja v Primorskih novicah

Te dni je v javnosti odjeknila novica, da namerava direktor PN Sergej Škrlič, zaradi "nezadovoljivih finančnih rezultatov" (Delo, 22.11.2006), zamenjati odgovornega urednika Tina Mamiča. Pri tem je zaprosil za mnenje tudi aktivni novinarjev, ki naj bi se na sestanku večinsko izrekli, da Mamič "ne uresničuje zastavljenega programa uredniške politike", in da njegova kadrovska politika "ni ustrežna" (PN, 25.11.2006). Kot pozoren bralec in občasni zunanji sodelavec PN ne morem sprejeti ocene aktivnega novinarjeve glade Mamičeve uredniške politike. V teh štirih pičlih mesecih, od kar je na čelu uredništva, je časopis vsebinsko obogatel, se širše odprl tudi pomladni opciji, ki je bila v preteklosti potisnjena na

obrobje, ter je s tem postal zanimiv za širši krog bralcev. Sestavni del tega so tudi tehni in zreli pripevki samega Mamiča. Ob zadnjih lokalnih volitvah so PN pod Mamičovo uredniško taktiko dobro prestale izpit. Poročale so objektivno, ohranile avtonomno in pokončno držo ter se niso, tudi za ceno zamer, nikomur udinjale. V nasprotju z uredniško politiko prejšnjega vodstva pred štirimi leti, ko so PN z medijskim linčjem g. Borisa Popoviča in odkritim podpiranjem protikandidata g. Dina Pucerja zdrknile na raven političnega lakajstva. Če še dodamo ugotovitve aktivnega novinarjeve, "da uredništvo ni odgovorno za finančne razmere v družbi" (PN, 25.11.2006), pa da se je v tem času povečal obseg strani pri istem številu zaposlenih

ter da se je trend prodaje obrnil navzgor, potem se bralci upravičeno sprašujemo, v čem sploh naj bi bila uredniška politika Mamiča neustrezna.

Morda zaradi zamenjave nekaterih področnih urednikov? Ne smemo pozabiti, da se je Mamič ob nastopu svojega uredniškega mandata v PN znašel sredi množice prizadetih ljudi, tako prejšnjega odstavljenega vodstva kot tudi tistih, ki so dolga leta vedrili v časopisu, a so bili kar naenkrat odrezani od centrov odločanja. Poleg tega je bil prvi predstavnik pomladne opcije, ki je kdajkoli do zdaj prevzel krmilo uredništva, znotraj sicer pretežno levoliberalnega novinarskega kolektiva. Kaj vse se je v teh okoliščinah dogajalo znotraj hiše, vedo samo njeni akterji. Verjetno je bil del očitanih zamenjav pogojev prav s temi notranjimi trenji in odpori prizadetih, za kar so pozvani, da pošteno razčistijo predvsem sami lastniki. Zaradi vseh teh dejstev mi je ne-

zaupnica Mamiču podobna bolj političnemu obračunu, kot pa resni in s tehničnimi argumenti utemeljeni zamenjavi.

Če pa direktor časopisa resno vztraja na tezi, da so za Mamičovo zamenjavo krivi slabi finančni rezultati, potem, če smo dosledni, bi moral odstaviti predvsem samega sebe, saj nosi glavno odgovornost za finančno poslovanje družbe ravno on. Razen, seveda, če nima kakega zelo močnega botra za sabo. V resnici pa je zadeva mnogo bolj kompleksna ter je ne bo rešila niti zamenjava Mamiča, kot je tudi ni rešila zamenjava prejšnjega urednika Gluhaka. Dejstvo je, da je bil prehod časopisa na dnevnik tvegano dejanje, katerega izhod ni jasen. Kot je tudi dejstvo, da Primorska po številu razpoložljivih potencialnih bralcev ne prenese dveh dnevnikov. Zato bo verjetno finančni problem ostal odprt kar še naprej in nam bo še žal za urednika, ki se je, v okviru svojih pristojnosti, začel z njim spopadati na uspešen način.

Milan Gregorič

DUHOVNIKI
POMAGAJO
VSEM.
POMAGAJ VSEM
DUHOVNIKOM.

39 tisoč škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov. Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

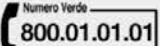
DAROVI ZA VZDRŽEVANJE DUHOVNIKOV. PODPORA ŠTEVILNIM ZA DOBRO VSEH.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.offertesacerdoti.it
- Bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evra letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih dodatkov.

Za katerekoli informacije kliči na brezplačno številko **800.01.01.01**

Pod mrežo

Odbojka pri nas ni več ženski šport

Odbojarske igre, panoge, ki smo jo zamejci prvo gojili na najvišji ravni že pred petdesetimi leti, menda ni treba posebej predstavljati. Bolj zanimiv je vpogled v današnje stanje igre pod mrežo pri nas. Prva ugotovitev je, da sedanja situacija ni rožnata, predvsem v primerjavi s slavno preteklostjo, pa tudi z dosežki izpred le nekaj sezon. Pravzaprav moramo slovensko odbojarsko gibanje v Italiji razčleniti na dvoje: če nas moški zastopajo dokaj uspešno in zlasti množično, tega ne moremo več trditi za ženske. Prva, grenka, toda objektivna trditve je, da so se poskusi združevanja ekip oziroma najboljših posameznikov/posameznic vsaj na članski ravni klavrnio izjalovili. To dejstvo je skupno moškimi in ženskam, če se omejimo na najbolj sodobne čase in ne gremo nazaj v leta do obdobja Mebla. Projekti Rast in še prej Adrialvolley (moški) oziroma Govolley

in še prej Millenium (ženske) so že del preteklosti. Tisti, ki krogijo zamejsko odbojko, so preizkušali te novosti, preverjali pozitivne in negativne plati ter naposled prišli v vseh primerih bolj ali manj do istih sklepov, čeprav v pogovorih z mediji - bolj kot na sestankih društvenih odborov - uporabljajo magično frazo, "da v prihodnje brez sodelovanja ne bo slo". Mlajši poslušamo podobne trditve dvajset let, starejši mogoče še več, vtis pa imamo, da je to elegantna dialektična formula, v katero pa verjame malo kdo. Tudi sami nismo prepričani, da bi vse težave našega športa rešili z združevanjem. Kakorkoli že, letos smo ostali brez Rasti, ki je propadla

oziroma so jo zamrznili, in Govolleya, ki se je prav tako odpovedal članskemu tekmovanju, vsaj začasno, kot pravijo njegovi odbojarski. Če smo na ženskem področju izgubili še zadnjo ekipo v C ligi - po odpovedi Kontovela izpred dveh sezon -, se pri moških v bistvu nič ni spremenilo na slabše. B2 ligo, ki bi je po izpadu

na igrišču združene goriške ekipe ne imeli, je odkupila Sloga, ki ji je realno (tudi glede na začetna kola prvenstva) vsekakor usojena takojšnja vrnitev med tretjeligaše. V C ligi pa imamo dve čisto solidni ekipi z Goriškega, Val in Sočo. Vse tri naše najboljše moške ekipe združuje pozitivna nota, da dajejo možnost igranja na določeni ravni kopici domačih fantov, ki so zrasi v mladinskih sektorjih dotičnih društev oziroma se kalili v uspešnih enotnih mladinskih vrstah. Mogoče misel ni najboljša, toda prislunite predlogu: ne bi bilo lahko zato uspešnejše igranje mladinskih združenih ekip in nato vrnitev v matične klube, kjer domačine v

članski ligi podpira nekaj zanesljivih tujcev? Volk (kvaliteta domačih) sit in koza (društva v svoji režiji s čim bolj odmevno člansko ligo) cela. V nogometu v bistvu delamo tako in rezultati menda niso slabi...

Da zaokrožimo poglavje o moških, naše gibanje na deželni ravni veliko pomeni, na Goriškem - kjer je kriza pri moških res globoka - ima celo monopol. Spodbudno pa je tudi stanje na mladinski ravni, kjer so pokrajinski in deželni naslovi domena šesterk Sloga in Soče, navdušenih otrok pa ne manjka. Zdaj pa k dekletom. Največ,

kar danes premoremo, sta dve solidni vrsti (Sloga in Bor/Breg) v skromni D ligi. Po B2 in C ligi pa mrgoli slovenskih

igralcev v drugih društvih. Dejstvo je, da so vsi naši klubi odklonili upravljanje ekipe ne samo v B2, ampak celo v C ligi, nerealno pa je bilo (in se ni uresničilo) tudi, da bi ZSSDI skrbelo za to. Zato je

NOGOMET

Elitna liga: Juventus - Palmanova 1:1, Tricesimo - Vesna 0:2.

1. amaterska liga: Kras Koimex - San Giovanni 4:2. Gradese - Primorec 1:2, Primorje Interland - Medeuza 5:3.

2. amaterska liga: Pro Farra - Breg 0:2, Zaula - Savodnje 1:1, Zarja/Gaja - Mossa 1:1.

3. amaterska liga: Mladost - Romana 1:1.

KOŠARKA

C1 liga: Jadran Mark - Bassano 83:82, Bor Radenska - Virtus Padova 79:72.

D liga: Isontina - Breg 68:87, Sokal - CUS 74:70.

ODBOJKA

Moška B2 liga: Brenta - Sloga 3:0.

Moška C liga: San Vito - Soča ZBDS 3:1, Prata - Val Imsa 3:2.

Ženska D liga: Reana - Bor/Breg Kmečka banka 3:0, Sloga List - Blu Volley 3:1.

Moška D liga: Olympia Tmedia - Reana 3:0, Il Pozzo - Sloga Teletiva 0:3, Naš prapor - Porcia 0:3.

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Polet ZKB Kwins - Cittadella 5:2.

BALINANJE

B liga: Gaja - Belvedere 13:5.

najbrž prav, da zamejske odbojkarice krepijo vrste ekip iz Gradisce, Trziča, Ville Vicentine in večinskega Trsta, saj dokazujejo, da na tisti ravni lahko igrajo! Dolgoročno je od tega še bolj zaskrbljujoče to, da medtem ko priliv fantov rase, je deklic, ki bi se približale odbojki, čedalje manj. **HC**

PD Štandrež / Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Debeli krapi se redijo v kalnih vodah

Vlažna in meglena nedelja, 26. novembra, se je posrečno usklajevala z naslovom in vsebino igre Krapi slovenskega pisatelja in dramatika Antona Ingoliča (1907-1992), ki so jo v štandreški župnijski dvo-

daril množico nepozabnih dramskih likov, predstavili s komedijo iz domače dramatike, spisano l. 1947, a s presneto aktualnim vsebinskim jedrom. V mestecu Mirne vode se za nekaj časa naseli pisatelj, da bi nabral

ditejev. Čeprav župan pokupi vse izvode, jim namena ne uspe, tiskana beseda je močnejša in svoj glas dvignejo tudi dijaki z živahno manifestacijo. Veliki možje se potuhnejo, načelnik dobi premestitev in tako se iz mesta umakne tudi njegova žena, ki je zmešala glavo marsikateremu vplivnemu meščanu. Za pisatelja se vse srečno razplete, saj si v zakotnem mestecu izbere tudi dobro in preudarno dekle ter srečen in slaven odide v domači kraj. O velikih pa itak vemo, da bodo kaj kmalu šli spet na stara, shojena pota spletkarjenja... Petnajst igralcev se je izkazalo v natančni upodobitvi likov in v

rani Anton Gregorčič, v abonmaju ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2006, v organizaciji PD Štandrež, predstavili člani Amaterskega gledališkega društva Kontrada iz Kanala. Kanalski igralci so bili že večkrat dobrodošli gostje štandreškega dramskega odseka in s svojim izvajanjem niso nikdar razočarali gledalcev. Tako je bilo tudi tokrat, ko so se pod zveto taktirko Staneta Lešana, upokojenega igralca SNG Nova Gorica, ki je z značilnim igralskim izrazom po-

snov za svoj novi roman Kalne vode. Mestni posvetni in cerkveni veljaki se veselijo, da bodo protagonisti nove zgodbe, in se kar kosajo med seboj, kdo bo imel v knjigi več prostora. Pri tem pa spretno prikrijevajo svoje napake, toda pisec ne bi bil pravi pisatelj, če ne bi razkrinkal tudi njihovih zablod. Ko je knjiga spisana, se kar zgrozijo nad njeno ostro in pronicljivo realistično vsebino in ne marajo, da bi šla med ljudi, da bi bralci ne spoznali pravo lice mestnih vo-

celotni uigranosti ter tako potrdilo upravičenost posebnega priznanja, ki jim ga je selektorica letošnjega območnega Srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin Martina Mrhar podelila za homogeno ansambelsko igranje prav za postavitev dela Krapi. Prihodnja predstava v abonmaju Štandrež 2006 bo v nedeljo, 10. decembra, izjemoma ob 18. uri. KUD Igralska skupina Drežnica bo predstavila komedijo Georgea Feydeaua Gospod gre na lov. **Iva Koršič**

Peš po Korziki (30) Med morjem in gorami

"Saj se nama nikamor ne mudi. Glede na zapisano v vodiču se izplača vzeti za tale kanjon Spelunce nekoliko več časa. Če greva zdaj naprej, bo treba divjati, pa še svetloba je že bolj šibka, tako da fotografije ne bodo ne vem kaj," sem navijal za to, da ostaneva v Oti. Dejstvo, da sta v Oti dve zavetišču, naju je kar dobro zmedlo, zato sva šla, potem ko sva dokončno opustila misel o nadaljevanju poti, najprej v trgovino. Ko sva se prepričala, da je dobro založena, sva se odločila, da vzameva dvoposteljno sobo v bližjem od obeh zavetišč,

sobo. S ključem, ki so nama ga izročili za točilnim pultom restavracije Chez Felix, sva si v zavetišču z istim imenom nekaj deset metrov stran ob cesti, odprla vrata v dvoetažno stanovanje, v katerem je bila poleg dovolj velike dvoposteljne sobe še ena manjša s pogradom, pa povsem opremljena kuhinja, prostorna kopalnica, še ena spalnica, do katere se je prišlo po stopnicah in balkon na eni, ter bolj odmaknjena, a zato večja terasa na drugi, hrbtni strani hiše. Pravi luksuz. In to za ceno dvoposteljne sobe. Tudi vasico Ota so, podobno kot vse ostale vasi in naselja,

dediščine velika izguba. Teh vasic in naselij mi je bilo res iskreno žal. Več kot očitno je bilo, da v svetu, v katerem živimo, nimamo nikakršne prihodnosti. Zvečer sva se sprehodila skozi vas. V slabe pol ure sva prehodila vse ulice, tudi tiste najbolj ozke in one, za katere se je izkazalo, da so slepe. Vaška cerkev je bila zaradi prenovitvenih del na fasadi ovita v zaščitno mrežo modre barve, tako da je delovala kot kakšna Christova umetnina. Zaradi rahlega vetra se je v modro oblečena stavba pomirjujoče zibala in s tem se bolj odstopala od tistih kolegič, ki so jo obkrožale. Najlepše nama je bilo v starem delu vasi, kjer so se ozke bajte, stisnjene druga ob drugi, v dveh, tudi treh nadstropjih dvigale visoko

Ota: skrajno desno zavetišče, v katerem sva prespala v "kraljevskem" apartmaju

za večerjo in zajtrk pa poskrbiva sama. Jani spanje v skupnih sobah že od vsega začetka ni najbolj dišalo, tako da je ob razliki 20 evrov, kolikor ceneje bi prišla skozi, če bi se odločila za dva klasična pograda v skupni spalnici, le zamahnila z roko. Jaz, škrtica, sem seveda bolj cincal, a sem se na koncu le vdal. In ni mi bilo žal, saj sva za 45 evrov dobila precej več kot zgolj dvoposteljno

skozi katera naju je vodila pot, krasile iz kamna narejene hiše dokaj asketskih mer. Tudi v Oti je bilo precej tradicionalno grajenih bajt praznih in propadajočih. Ob pogledih na vse tiste v tla sesedajoče se stopnice, razmajane ganke in vase podirajoče se strehe mi je bilo tesno in neprijetno. Vedel sem, da so preveč dotrajane za obnovo in da jih čaka beden konec, kar je z vidika kulturne

proti nebu. Noč je bila svetla, nebo posuto z zvezdami. Za vasjo so se nekaj sto metrov visoko dvigale strahospoštovanje zbujajoče stene - ob močnejšem potresu se res ne bi rad nahajal v Oti -, pod njo pa se je teren strmo spuščal slabih tristo metrov v dolino, proti reki, ki je sicer nisva videla, zato pa je bilo slišati njeno šumenje. **/ dalje**

Nace Novak

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov in Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. decembra, ob 14. uri.

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj Glas!

NOVI GLAS
moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

*primorski
tednik*

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo **prejel v dar letošnjo knjižno zbirko** Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2007
- Tereza Srebrnič: V OBJEMU SONČNE AFRIKE
- Danijel Čotar: DOMAČE SIRARSTVO ZA ZABAVO IN ZARES
- Miroslava Leban: MRAVLJA HOČE V ŽIVALSKI VRT

NAROČNINA ZA LETO 2007 ZNAŠA:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 85,00 evrov